

HARB AMMARELERİ

1326 senesi Şubat mahi bedayetinde bölüğümüz bulunan bahri siyah boğazı ağır topçu birinci alayının ikinci bölümüne bairadei seniye harbiye nezareti celilesine İskodraya gitmemiz emir buyuruldu tabiatıyla emir mucibince mezkur bölük ihzarat seferiye itham eyledi. Mezkur bölük efradından olduğum cihetle haberdar edilen şehri mezkurun 10. Cuma günü bir bando muzika macar kalasından alay dairesi cvarına gelerek tanin endaz etmeye başladı, işte bu sırada bölüğümüz efradının silah noksanını ikmal etmek üzere henüz silah tezi ediyordum, burada gördümki bölük kumandanımız efradını kışla meydanında sıra ediyor ve taburumun 1. bölümü efradından bir takım asker mülazimi Sani Zekeriya efendi kumandasında nizam kapıya müsellehan çift sıra olduk, bizleri teşi etmeye amade bulunuyor, tam bu sırada kumandanımız tarafından Bölüğümüze ileri kumandası verildi, birde gördümki askerimiz birinci hatvesini atarken muzika da ey gaziler marşını ahenin etmeye başladı bu hegamede alay dahilindeki bir takım hamiyetli refiklerin gözlerinden kanlı matemler saçarak yanıma koşup kamil bulunduğum çantamı ve silahımı ellerimden almaya azim etmekte dirler., işte bu menval üzere ahvali görünce içerim galyana gelüp çeşmimden yaşlar ruzi revan olmaya başladı fakat müsaide etmezlerki ellerinden halas olayım , bu esnada nizam kapıdaki selam duran askere tekerrüb eyledim, yalnız selam vererek hurucu kendime yediremiyerek haklarımızı helal ettirmek talebinde mafevkleri Mülazım Zekeriya Efendinin eline düştüm bu zatı muhterem ise benden ziyade ağlıyor ve benden evvel kendisi hakkımızın helalliğini benden rica eyledi. Bu halleri görünce gayet delhun olarak selam duran ellerine sarıldım bu esnada o zati muhteremde benim gözlerimden öperek meis olmayın bahtiyarsınız muvaffak olursanız lafını izhar eyledi. Meğer Arnautlukta isyan eylemiş bizde muharebeye gider imişiz, artık refiklerimle beraber bölüğümüzün ardınca ilerledim. Alay dairesinin önünde bulunan cümle ümera ve zabitanlarımız allah selamet versin nidaları asuman a çıkıyor bendenizde elveda olsun ehli irfan Kumandanlarımız diyerek Kavak daki şirket iskelesine geldi. Bölüğümüz efradı henüz dahil olmuş Şirketi hayriye isli üzerinde duruyor. Bölüğümüz kumandanımın refikalarından veda etmesine müheyya bulunuyordu. 2 dakikadan sonra kumandanımızda vapura rakib olunca mezkur vapura mahaf sadası ise 3 kere umum efrad ve ehali ise bir cim gafir olarak 3 kere padişahım çok yaşa nidasını tekrar eyledik, bu sırada gördümki vapur iskeleden yarım mil kadar ihraf eylemiş, karşıma bayrak nazar edilerek dibine bir bölük asker müsellehası selam durmuş ve geri arkam a baktım, Rumeli kavağı ile Teller tabya dahi keza işte bu hengamede yine mezkur vapur düdüğünden mahaf sedalar ishar ederek taraf erbamdaki bulunan umumehali berren ve bahren Padişahım Çok Yaşa Nidasını dua eylediler, Bu minval üzere Sirkeci iskelesine gelene kadar esnayı rahta tesadüf eylediğimiz vapurlar ve iskelediki vapurlar ifayı selam etmekte isede hele Dolmabahçe sarayı humayununda gayet neşetli bir rasime selam ifa edilmiştir. Galata köprüsüne tekarrüb eylediğimizde iskele hamalları tarafından memnuniyet bahş bir faaliyetle eşyalarımızı vapurdan ihraç eylediler ve Sirkeci istasyonuna haber etmekte oluyorlardı, meğer rukubumuza mahsus musavat vapuru tahsis edilmiş, mezkur vapur ise akdemce erzak eşyayı, askeri ve edevatı turabiyeye hamil bizim vücudumuza intizarda imiş maateessüf sehven istasyona vara eşyalarımı geri celb ederek salati Cuma vakti vapura rakib olduk, saat onda sabık tüzbaşımız bulunan Memtaz Recep efendi beni müteceviz Portakal ve mandalina ile turunç ciması ile vapura geldi, askerimizi vapurun güvertasına cem ederek gayet amik bir nutuk irad eyledi, badehu yanındaki Portakal, mandaline ve Turunç ve limoları birer birer herbirimizin ellerimize tevzi edüp cümlemizden veda etmiştir. Bunu müteakkip efradımız gayet şetaret kasbedüp hemen vapurun hareketine bakıyorlardı, maateessüf vapur gice saat 2 de hareket edeceğinden megus olmağa başladılar, Akşam olunca İstanbul derunundaki löküsler köprü civarı Limanları artık ne derece tenvir eylediğini tarif edemem semadaki yıldızlar ise avize belluri sinyallarını aşağıya sallamış birbirini okşamakta iken işde bizim vardiya tedricen Saray burnunu dönmek istiyor ve muhrik sadası ile bahri seyfid eyaletini arzu ediyordu, bunu gören efradımız ise vapurun güvertesine saf bend olarak elveda yoluuyor, yekdiğerini müteakkip Padişahım Çok yaşa duasını belli ederek yola revan oldular vapurumuzun ise sürati vakisi istiab eylediği yükde gayet sakil olduğundan ancak ertesi gün saat on raddelerinde kalei sultaniyeye dahil olabildik , Boğaza fudurumuzda Geliboludan Seddülbahirde vuru olana kadar imtidat eden erazi son derece letafet halinde bir sahifeye kamil idi. Çanakkala ya vurduğumuzda bir çok sandallar istikbal eylediler ve şeyyit vapuru ile bir bölük kadar asker vapurumuza tekerrüb eyledi. Meğer bu askerde bizüm ile beraber gidecekmiş Kaptan bey derhal vapurdajki merdiven iskelelerini aşağı indirdiler, bu hengamede bende refikim bulunan başçavuşumuz Ahmet Fehmi Biraderimle aşağıya indik istikbale gelen sandallardan ikimizi de kabul eyledi, bizi çanakkala ya ihraç eyledi ve biraz yol tedariki için ufak tefek almak üzere çarşıda kaşkuzar ederken gören ahali tarafından bir hüsnü kabul olunuyorduk bunların iltifatlarına hayran olduk ne çare zaman münasip değildi, saat bir raddelerinde vapur bölüğümüz tarafından boru çaldırılarak davet olduğumuz cihetle artık ehaliden müsaide taleb eyledik, çükü vapurun gice kalkmasına ihtimal vardı. Bu talebimizde nazaran muhterem kayıkçılar yine bizi sandallarına alarak vapura getirdiler, meğer vapura bir bölük daha asker rakib olduğundan bizim askerlerimizi istirahatini temin için bizi kumandanımız çağırmiş, işte bizde bu askerlerimizin münasip bir mahal e iskan ederek bir mevki yerleştik, sabaha kadar vapur bu limanda sakin oldu. Alesabah vapurumuz harekete kıyam eylediğinde Anadolu ve Rumeli cihetlerindeki Tabyalar üzerine askerler Fove fove doluyor. Güneş dahi henüz tulu ederek saçlarını vapurun üzerine selb edüp selameti rahman lafzini ahva ediyordu. Vapurumuzda en muhaf sedası ile nazikane çağırıp semavat taktılar büyük bir güfran içine gark eyleyerek inlediyordu bu şetaretlere lutuf ile nail olan efradımızda yine Padişahım Çok Yaşa duasını beligh ediyor ve umum tabyelerdeki sancak sabir edilerek dibinde askeri osmaniyelerde müsellehan selam durup bu duayı tekrar ediyorlar. Bu menval üzere boğazın son methaline tekarrüb eyledik vapurumuz heniz bahriSefidin sinesine kendini teslim edeceği esnada sağ ve sol yeminlerimizden yani urhaniye kumkala seddülbahir ertuğrul tepelerinden gayet ferah ile şarkılar kulağıma alkış oluyordu, tareynce nazar eyledum gördümki albayraklar ile tezyin edilmiş olan o tabyelerden askerlerimizi selamlıyor, bu müthiş manzaralarda latif sedaları temaşa ederken birde gördümki Gökçe ada ciphemize tesadüf eyledi, bunu müteakkip solumuzdan dahi midilli adası göründü, üzeri ise şita münasebeti ile zerveleri alaca kar ile telvis bir manzara halini almış gayet latif idi, işte burayı da murumuzda yine gördümki kendimizi bahri sefidin sinesine henüz teslim eyledik. Bu teslimatımız iki gün iki gice ferdası gün saat 11 de Yunan in bir ifire namında limanına ubur eyledik bu Limandan vapurumuz kömür alacaktı o gice sakin olduk , ertesi gün vapurumuz kömürünü alarak çıkmak istedi ne çare ki denizde gayet şiddetli bir fırtına vardı, bugün de kalmağa mecbur olduk, Yunanlıların çalışkanlığını zira hep yalçın kayalık, bunların aralığına ekin ekilmiş dağın zirvesinde güzel bie şehir var, Yunan denizleri mutemadi kaya sökübahçe çevirmakteler, Bu şehre seyahat etmek azminde isemde maateessüf vapurumuzda hareket eyledi ve Denizde yekdiğerini kovalayan dalgalar arasında çuş ve huruşiderek gözden nihan olunduk. Tam iki gece üç gündüz daha gidip bir dar kanala vasil olduk, işte burada vapurumuz Yunanlılar tarafından tevkif olunda meğer boğazada mururumuza onbeş lira taleb ederlermiş hüsnü nizamında olduğundan heman kaptan mezkur meblağı ita ederek yola revan olduk. Buğaz ın tulu ise beş mil uzunluğunda idi. Buğaz medhaline duhulumuzda iki cihetimizdede elektrikle tezyin telefonlar görüyordum. Ve gayet bir dar buğazdır hemen vapurumuz

hareket ederek bir gün bir gece de Şingin limanına dahil olduk. Vapurumuz lenger endaz eyledi bu hengamede karada boru ile bizim kim olduğumuzu sual ediyorlardı. Bizim tarafımızdan topçu işareti verilince derakab sandallar gelüp bizi karaya ihraç eylediler. Biz henüz yol bilmiyorduk. Şingin kumandanı müeyyetemize iki jandarma tahsis ederek yola revan olundu. Bir saat sonra Leş kasabasına geldik, buraların manzarası daha başka idi, esnayı rahta yarım saat istirahatın sonra merkur jandarmaları kasabadan tebdil ederek yola revan olduk, tamam saat üçte Buşatmam mevkideki hanlara vasıl olduk. Fakat askerliğimiz bu ane kadar istanbulda olduğundan yol zahmetine lakat lak olanlarımız dahi vardı. Bu gicemez kur handa rahat edip alessabah yolumuza rakib olduk, bu esnada askerimizin bir takımı Arnautların öküz arabalarına rakip isede diğerlerine bir arpa yolu yer bir günlük oluyordu. Çünkü her bir rast gelen arnautlardan sual ediyorlar İşkodra nerede diyorlar onlar ise bir saatlik olan mesafeyi heman beş dakikalık gibi haber veriyorlardı. Bu hal üzere giderken cephemizden İşkodra Kalası göründü, naçar kalan askerlerimiz miaşiyye o mesafeyi kat edeceklerini anladı ve süratlerini süratleştirdiler.

saat altı raddelerinde Kala civarına karib geldik fakat Arnautların askere olan muhabbeti kalbiyelerini pek soğuk görüyordum gayet fena nazar ediyorlardı.

Bu hengamede Bahçelik karakoluna geldik, bir polis ile iki Arnaut jandarmaları bulunuyor, bunlardan gideceğimiz yeri sual eyledik, biraz baiddi haber verdiler mecbur olduk, Kala dibinde bir mikdar istirahat etmeğe, yarım saat istirahat ettikten sonra Bölüğümüz kumandanı tarafından inzibat dairesinde manga kolu olmamıza emir verildi. Bu esnada kaladaki topçu kıtası tarafından borular vurularak kim olduğumuz sual olunuyordu, bizim tarafımızdan topçu işareti verildi iseda bölüğümüze ileri marş kumandası verildi. Askerimiz müntezaman çarşı dahiline girdi fakat rahin adem müsaidesinden bölüğümüz dizi ile kol nizamına geçmeğe lüzum gördü önümüzde ise bir inzibat memuru tercümanlık ediyor bizde ardına ilerliyorduk.

Askerimizin bir hatve bile atmağa mecali kalmamış iseda yine de Arnautlara fırsat vermiyorlardı. Taruça mevkiine vardık, burası bir meydanlık yer olup firka yanda muftasil idi . Nizam kapuda bir nöbetçi göründü bunun üzerine yüzbaşımız resmen burada murur etmek azmine düşüp boruzanlara terennüm emrini verdi , firkanın önünden geçerken maateessüf nöbetçi selam bile vermedi, Yüzbaşımız bu harekete gayet gücendi, henüz İşkodrada nizam intizam olmadığını anlayarak askerlerimize rahat emrini verdi. Bir saatlik yolu tamam dört saatte kat ederek saat onbirde şehrin şark cihetindeki Cebel kışlası meydanına vardık. Burada biz kışlaya girmek arzusunda iken bize çadır verdiler, beş gün burayı iskan eyledik, bilahara tabib tarafından muayene olunduk, kolera olmadığı tebeyün edince Mitrelyos kışlasına nakil olunmamıza emir verildi. Burada bir bölükde nakliye var idi, bizim bölükler alt katta dōşemeli gözlerle getirdiler, rahmet dahi mütebaki nuzul edip ordu...

Cend gün sonra Tuz kasabasından Maħsorların muhasarasına dair bir telgraf bir velvele koptu, henüz anladımki esnayı geçmiş. İşkodrada ise ne alay asker görüyor , dahilde bir topçu bile mevcut değildi, bu sebebden şehir ahilinin muhafazası bize tevdi olundu. Askerimiz ise mezkur şehrin acemisi olduğundan daha hiçbir yer bilmiyordu, bu cihetten bir çok müşkülât çektik. Askerlerimiz umum karakollara taksim edildi. Giceleri şehir haricine devriye çıkıyorduk ve avam tarafından her neferimizin müeyyetine sekiz-on kişi dahi verilmesine firka kumandanı tarafından emir verildi.

Bu zavallılar ise münavebe ile yevmi bir iki mehalleden üçyüz-beşyüz kişi kışla meydanına ictima etmeye başladılar. Hali kıyafetleri ise ellerinde bir şemsiye ayakları yalın, arkalarında bir gömlek idi. Bu haldir biçareler , vatanlarının muhafaza sı için askerlere hiçbir sızılı vermemek istiyorlar, bir neferimizin yanına on ar kişi olarak tehlike yerlere devriyeye gidiyorlardı.

Mevsim dahi ilkbahar olduğundan şeta şiddetli rahmetler çuşu huruş halinde gice gündüz bile fasılasız nuzul etmekte idi. Bu halde bir takımdan feve feve tecemmu olup başlarında kendilerce bir bayraktar intikab edilerek muharebeye şıtab ediyorlardı. Bunlar kışla meydanında Müftü efendi tarafından dua belig edilip ve firka kumandanı Bedri Paşa hazretleri tarafından büyük nutuklara nail olarak muharebeye tarsil oluyorlar. Ellerindeki silahları ise harici Martini olup oda yeni tevzi oluyordu. Düşmanın elindeki silah dumansız Mavzer iseda bu biçarelerin derununa vatan tehlikesi gayet tesvi eylediğinden asla düşmandan futur etmeyerek heman muharebeye şıtab etmekte idiler. Bu menval üzere on gün geçti, Dini düşman askerin azlığından bilistifade şehre bir saatlik Kastrat mevkilerine gelüp bir takım ehalinin hanelerini ihrak etmedelerdi, bu hengamede İstanbuldan üçüncü alay vurun eyledi ve ehaliye ise peyderpey can gelmeğe başladı , işteilk gelişte bu alay derhal bila rahat muharebeye ilhak etti avam ahaliye büyük bir imdat olmuştur.

Bizim ise 7,5 santimetrelik Mantelli toplarını bila talim teslim ederek nısfilleyle hareket emri verildi bunların ademi müidesinden ve rahmetin şiddetli nuzulünden artık hareket edemeyüp sabaha kadar mevkimizde bekledi alessabah muhafazamıza mezkur alayın acemi ve perakende efradını vererek hareket eyledik. Hayvan olmadığından toplarımızı kendi efradımız çekmekte idi. Saat 8 de yılan ovası nam mevkide ancak toplarımıza mevzi aldırabildik, mehma imkan başımda bulunan efradıma topların talimini öğrettim. Düşman pek karib gelmiş iseda bizim mevzi aldırduğumuz toplardan haberdar olarak ateşimiz altında kalmaya cesaret edemediler bu menval üzere onyediy gün burada kaldık.

Bir iki müfreze askerimiz ile avam dan gönüllülerimiz düşmana mukavemeti şedideleri sayesinde düşman Kastrat namı mevkiden ileriye gelemediler bilahare ordularımız İstanbuldan vurun etmeğe başladı, bunlardan bilistifade bizleri kışlaya çağırıldılar.

Bu emri ahz edince müeyyitimdeki efradımı toplayarak..... kumandasını vererek koştum ben ve efradımızda gayet bir muharebe sevdası var idi, bu sebebden dizlerine kadar gömülmüş oldukları çamurlara, kendilerine asla futur getirmeyerek toparları kemali hevesle sabır ediyorlardı. Yine cebel kışlasında teslim aldığımız mevkie getirerek eshabıma geri teslim eyledik. Mezkur kışlada 1 gün istirahatın sonra yine yılan ovasına bölüğümüzle nakil etmemize firka kumandanı tarafından emir buyurulmuş, umum bölüğümüzle beraber büyük yılan ovasına vardık, burada erkani harbler tarafından bir yer intikab edildi, derhal çadırlarımızı bu mevkiye rekiz ederek iskan eyledik. Meğer buraya istihkam inşa edilecekmiş tabiiki kendi toplarımıza mahsus olduğundan bizim inşa etmeliğimiz iktiza ediyordu.

Ferdası günü yani 17 şubat 1327 yevmi Cuma günü inşaat istihkamiye reisi bulunan

Erkanı harb binbaşı Salih Zeki bey tarafından istihkam mevkii tersim edilerek bizlere ne dürlü ameliyatta bulunacağımız tefhim olundu. Ve gayet süratle çalışmağı ihtar eyledi, bizda düşman karşımızda görüldüğünden memkün mertebe gayret etmeğde idik. Bu hengamede ise gelen askerlerimiz muharebeye şıtaban oluyordu, bir mah muharebeden sonra düşmanı Karadağ hududundan içeri def ettiler, bu ordulara dahi Şevket Turgut Paşa hazretleri Kumanda etmekte idi, düşmana teslim olun emrini verdi miri mumailleh mahsurlara tedidi üzerine, düşman bu zata teslim olmaktan ictinab ediyorlardı, bu deni düşmanlara firka kumandanı tarafından yirmi gün müsaiye verildi. Turgut paşa hazretleri ise Karadağın toprağına tecaviz etmek arzusu ile harbiye nezaretinden emir taleb ediyordu, bu hallerini gören Karadağ Kralı korkusundan döveli muazzamaya Tuğrul Paşanın geri çağırılmasını rica ediyordu.

Çare bulamadılar, bunun üzerine isyan eden mahsor Komitaları tarafından Şevket Turgut Paşa İstanbul a geri giderse umununun teslim olacıklarını arz ediyorlardı.

Askerlerimize dört kulaklı namı verilmişti, temmuz bidayetinde Şevket Turgut Paşa deraliyeye celb olundu, umum askerlerimiz göndermemek istediler isede ba iradei seniye olduğundan miri muma ileyh gitmeğe mecbur oldu. Turgut paşanın darsaadete teşrifi üzerine hudutta bulunan askerlerimizde kısmı azamı İşkodraya celb olundu, yalnız Tuz kasabasında bir miktar asker kalmıştı , bunu gören düşman peyderpey biner ikişer biner gelip teslim olmağa başladı, zira bunların yüzünden Karadağ kralı da felakete uğrayacağını anladığından kendi toprağında bir ferd bile çete kalmasını istemiyordu.

Temmuz gayesine kadar hiçbir ferd kalmayarak otuz gün müteceviz çeteler hep gelüp Osmanlıya teslim oldular, Karadağ da muharebeden halas oldu, halbuki bu kadar askerimizin buraya tahşidi Karadağ ile muharebe etmek idi, ne hal ise muvaffak olamadık. Düşmanlardan silahlarının bir kısmı teslim alındı kısmı azamı yedlerinde kaldı. Yine devletimiz bu denilere evleri ihrak olanların hanelerini inşa ettirüpumumuna erzak ve ekmeke veriyordu. Bu hal bir sene devam eyledi zira Padişah alempenah hazretleri böyle vaad ederek hatta iki bin lirada cebi hümayundan ita elemişti. Bu dahi lezzete tamı kar olan hain düşman, ferdasi sene erzakları kat edildiğinde bir takım müşevviklere kapılarak rezaletlere yine başvurdular, bu zamana kadar bizlerde ala kaderika istihkamları mehma emkasi inşa etmiş bulunuyorduk.

29 Haziran 1328 tarihinde hudut boylarımıza mütecasırlar hücumu kıyam eylediler ve bu civardaki karakollarımızı biçare i islam ehalemize bir takım hareketlerde bulunuyorlardı. Bunun üzerine hudutta bulunan askerlerimizde bu hainlere mukavemet emirlerini arz eylediler ve hudut boylarında bazı müsademeler zuhura gelmeye başladı, fakat hudut boylarındaki askerlerimiz düşmana muadil değil idi, mamafih kahraman askerlerimiz talim terbiye ve cesaretleri sayesinde fevkalade müdafaa ediyorlardı.

düşman ise gün begün tezayüde başladı bunun üzerine muharib bulunan izinli alayın dahildeki talim terbiyeye uğraşan efradı cedideside gitmeğe ihzar edildi, bu hengamede Tuz kasabasının rakib olan Konlik boğazı Karadağlılar ve Mahsorlar tarafından minkati olunmuş idi, firka kumandanı bu cihetlerden çar naçar kaldı isede Temmuz 25 ci Cuma günü vapur ile göndermeye karar verdi, yevmi mezkurda merkuamları gümrük civarında vapura irkab eyledi bugün bende berayı vazife gümrük yanında bulunuyordum, vapur kurmayı bayraklarla tezyin edilmiş o masum kalbler ellerinde birer al mendiller ile ağlayarak İşkodradan vedalaşiyor ve bentte Muzika tanin endaz olunuyordu, saat 3 de vapur Tuz kasabasına müteveccihan hareket eyledi, birbirlerinden bir çokda sandallar ile Top ve silah cephanesi erzak sevk olunuyordu, mezkur vapur Konluk civarında uburunda Düşman Karadan ve askerlerimizde vapur derunundan yekdiğerlerine ateş etmeğe başladılar ve yarım saat müsademeden sonra o bir tarafa o bir tarafa geçmeğe muvaffak olurlar. Ve İškodranın cenup cephesindeki Selimiye namı kasabada ihtişaat zuhur etmiş hatta 1 Ağustos 328 availinde Şingin tarikile İşkodraya gelen postayı Kasabai Selimiye civarında tahrib ederek derunundaki 25 bin lirayı da gasp ederek yanındaki yeni mektepten neşet edüp İškodra alaylarına tayin beş zabitan efendinin birisininide mahali mezkurda şehit etmişlerdi.

Mahsorların bu katlini İškodra fırkasında fena bir teşir icra eyledi. Tuz kasabasının tariki bütün bütün dağlık ve Mahsor tarafından setir olunup bu mevkie cedid bir istihkam inşa edilmişti. Gündüzleri burada istihkam ile uğraşub giceleri de İškodranın muaddüt yerlerinde baskın yapmakta idiler. Bu esbattan dahili vilayette gice sabahlara kadar top başında yatmağa mecbur olduk çünkü kesretlerine mebni ellerimizdeki toplarımızı almak sevdasına düşmüşlerdi. 28 senesi Ramazan bidayetinden bilitibar Top başını iskan eyledik, gice gündüz yanından inhiraf edemiyorduk akşamları iftariyemizle beraber imsakiyemizide ihzar ediyorduk. Zira ikibin metre karşımızda düşman meşaleler yakıyordu, hatta çok günler müsademe dahi ediyordu. Umum askerlerimiz böyle çeta muharebelerini iska etmiyorlar isede müthiş bir faaliyette düşmanlar idi. 17 ağustos 328 tarihinde gölden kayıklarla bir tüfekçi ustası 20 nefer muhafazasında erzak ve eşya sevk olunup bunlardaki konluk Boğazında müsademeye tutuşup beş dakika birbirine ateş eylediler, neticede düşman pusuda bulunduğundan bizim tüfekçi ustası ile üç neferimiz şehit düşüp diğerleri bir çok fedakarlıktan sonra düşman eline geçmişlerdi, bu muharebede kayıkçı esnafından Ali ağa büyük büyük fedakarlık gösterip elindeki revolveri ile üç dağlı itlaf etmiş iseda bilahara muamialeyhda şehid olmuştur. Mumaileyhin elbiselerini kırılısı süngülerine takarak gezdirmişlerdir. Diğer askerlerimiz dağlıların eline esir düşünce bunlarıda şehit etmeğe kıyam etmişler ve bir çoklarının boğazına bıçak dayamışlar, bu halleri seyreden kahraman askerlerimizi gören Malisorlar razı olmayarak dağlıların elinden almışlar ve bunların müeyyetinde kendileride podgariça ya gitmişler, kahraman askerlerimizi muhafaza etmişlerdi.

Burada bu masumların ifadelerini sual ederek memleketlerine gönderecek olmuşlar, bu aslanlarda düşmana futur göstermeyerek gine kıtalarına iltihak etmeği taleb etmişler , yalnız içlerinden bir gayri müslim jandarma neferi teslim olup mütebakisi Tuz kasabasına gelerek askerlerimize teslim oldular, hatta kendim merkuamlar ile görüşerek boğazındaki birçok cerihalarını sual eylediğimde arz ettiğim gibi bir bir başlarına geleni hikaye eylediler. Ve düşmanın kuvveti bu 20 kişiye beşyüz karadağlı ve iki yüz malisor olduğunu bildirdiler. Dağlılar mahazabit hepsi avam..... Bundan sonra harbin başgöstereceği herkezce müsteban olmuştu, bu ammarelerden harb deyu Allah allah nidasını tekrar ediyorlardı. Bu esnada Bulgaryanın filibe şehriden Ethem Ruhi imzası ile intişar eden bir balkan namında gazeta namımıza vurud eyledi. Baş makalede nazarımı celb eden Rusya nın Bulgara olan nasihatı idi. Bulgar kralı Devleti Osmaniye ile ilanı harba kıyam ediyordu ve Rusya da şu nasihatı veriyordu “sen osmanlı ile ilanı harb etme zira senin hududun karib Osmanlı ise olan umum kuvvetini sana sevk eder evvela seni mağlub eder İnkırızına sebep olur diyordu, Bulgar Kralı ise buna cevaben Osmanlı hükümeti bu gün Makedonyadan yüzyrmidörtbin kişi yirmi dörtlü efradını terhis eyledi Osmanlının bu kabinesi gibi deni kabne hiçbir vakit elime geçmez, bu sebebden müttetiklerimden asla geri durmayarak bende ilanı harb edeceğim cevabını kiraet eyledi. Vesair gazetalarda Balkan hükümetlerinden , başta Bulgar olduğu haldasır, Yunan, Karadağ vardı, birden müttetkan beynlerinde Makedonyayı taksim etmek üzere ilanı harba ihzaratta bulduklarını bar bar bağırarak ihbar ediyorlardı.

Buraları umum Osmanlıların zihnini işgal etmekte idi. Dini düşman bu emellerine kapılarak bir çok tedarükatı Harbiyeye tevessül eylemişlerdi, bu hengamda zahir olan muharebeye blmecburi bizde birtakım ihzarata başladık, ancak emirnamei humayuna intizar ediyorduk. Bölüğümüz kumandanı ise İstanbulda mezun olup henüz daha kıtamıza iltihak etmemişti. 20 eylül 1328 Perşembe günü akşam saat bir raddelerinde çadırım derununda oturmakta iken bölüğümüz mülazimi tarafından çağırıldım Allah Hayır eylesin diyerek yanına vardım, resmi ne emir buyuracağını bilmiyordum ancak gözlerim şahsına müteveccih bulunuyordu. Mumaileyh dedi evladım askerimizi cem ediniz ben geleceğim lafzile kendiside bir takım cesaretler mestur etmekte idi, ben yine bir şetler anlamayarak ancak gelüp umum askerimizi çadır haricine tecemmü eyledim. Şimdi gidip malumat vermekte iken kulağıma bir kılınç sadası tanini endaz eyledi, sağıma baktım, önünde hizmetçiler, şemalar meşum ederek zabitanımız kılincını kamil geliyor, bu ana kadar hiçbir vakit zabitanlarımız kılınç ile yanımıza gelmediğinden bir takım hülyalara dalmıştım. Efradımızda bir hatimütekim esasi vaziyetlerini almışlardı, efendi mumaileyh geldi elinde bir tabak kağıt amma münderecatında ne var ben onda bu fikre zehayab

iken askere toplan emrini verdi. Derha efradımız halkavi bir daire şekline girdi, ben efradın sağ tarafında bulunuyor isemde fikrim efendinin yanına varıp mezkur kağıdın münderecatını anlamak idi, hizmetciler lambalara ziya vererek ruzi zeminden viratabaşladılar, derhal o hamiyetli zabitanımız elindeki kağıtı mezkuru Küşad ederek bakın arkadaşlar, dikkat edin can kulağınızdan dinleyin evet dinleyinde sonunda harfiyen ifa ederek size ben ne güzel bir tebşiratta bulunacağım ve ne gizel mesudve bahtiyar olacağız, şimdiye kadar benim ve sizin derununuzda bulunan mahfuz samimiyye vatan ve muhabbet bu tarihten itibaren ifa edilecek, analarımız batnında babalarımız zahrında bizleri okşayarak zerre kadar bir tüyümüze hal getirmeyerek ancak bizi bunlar için besleyüp büyüttüler işte bizlerdebu diyarı gurbette ihtiyar edindiğimiz müddetçe bisden evvel bizden ifayı vazife bekliyorlar, hatta mini mini yavrucuklar o masum kalbler , evet beşikteki tüysüz kuzular nusreti ilahiyeye itimaden bizlerin gazurata mazhariyetlerini bekliyorlar diyerek elindeki o münevver şerefi mevrut iradei seniyei ikra etmeye başladı, şimdi bende bu sahifeden yed dere etmeğe lüzum gördüm.

SURET 25 Eylül 1328 (19129)

Devleti Osmaniyemizin sulhperverliği cihana malum ve müsellemdir. Osmanlılar her milletin haklarına riayet ederler, her milletinde bilmukabele hukuku Osmaniyeye ye riayet etmesini isterler. Osmanlıların hiçbir hükümet hakkında sui nazar ve mevaniyeti yoktur. Beraberin kendi haklarında da da sair hükümetlerin şakır mesafeten mugayır harekette bulunmalarını talep etmek haklarıdır. Osmanlılar hiçbir merkumun saadetini ve tekkyatını ihlal etmemek arzusundadırlar, kendisaadetini terekkiyatını da hail olmasını tecviz etmezler. Memleketimizin muhtaç olduğu ıslahata aleddavam musaduf olduğumuz availi azimeye rağmen bihasbilmekan peyderpey icrasiyle ehalimizin istikmali esbabı saadet ve istirahatına çalışmakta olduğumuz halda vatani azizimize gözlerini diken ve terkkiyatı tedricimizin devamı emrigayn meşrularının husulünü gittikçe daha ziyade takip edeceğini bilen küçük komşularımızın ıslahatı terekkiyatımızinkişafına mani olmak ve gavailimizden istifade etmek sevdasına düşerek tevhidieffkari ve devleti mütecevremize texciyei sui intizar eylemişlerdir

Osmanlıların aksine davasına biddefat cilvegah olan Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ hayl peristanı akvam Osmaniyenin muhafazayı vatan için altuyüz kadar senedenberi feda eyledikleri hayatlarını düşmanlarına ne kadar pahalı vemiş olduğundan fezail ve memalikimizin aksam dairesinden baid iki ayaletimizin bir devleti muazzama ile bir seneyi mütecevizun danberi başlı başına kahramanane harb etmekte bulunduğunda tecail ederek serhadlarımızı kuvvai askeriye sevkinekalkışmaları nekhiban şecaat guş memleket vekameti hamiyet neşet namus olan asker evlatlarımızın silah altına cemine mecburiyet hasıl etmiştir. Binaenaleyh şimdilik birinci, ikinci müfetişleri dahilinde bulunan nizamiye redif müstağfız kıtatının tamamen ve üçüncü müfetişlik dahilindekilerin kısmen haliseferberiyeye vazına irade ettim, aban ecdadımızın sizin saadetiniz için aziz hayatlarını feda ederek bu güne kadar mübarek kanları ile yoğurdıkları ve sizin istirahatiniz için bu güne kadar hıfz ettikleri haki payı vatanın müdaffası vazifeyi mukaddesesi bugün size aittir. Her zerresi aba ve ecdadımızın eczayı mübarekei vücudunda merkkeb olan o mukaddes Toprakları aba ve ecdadınızın meğberi münevverlerini düşman ayaleti altında çğnemek üzere evladı ahfadınız hakı meşruına tecaviz eden düşmandan muhafaza etmek uhdenize mütememmim bir mukaddesedir. Düşmanlarımız serhadlarımıza toplanıyorlar , bütün mukaddesatımızı paymal etmek ve aban ve ecdadınızın mirasını mahv etmeğe hazırlanıyorlar. Ecdadı ecdadı uzmanız gibi sizindir kemali şecaatle vatani muhafaza namusu milleti mudafaa için hududa hemen şitab ile maveri vatana uzatılacak desti tecavizi seyf celadinizle keserek şanlı abau ecdadınızın anlar gibi setayişi cihana layık hayrülhalkleri beraderleri olduğunuzu aleme göstereceğinizden ve ecdadı baruvalınızın destane muhasene müakkıb mazhariyatınızı ilave edeceğinizden eminim , cenabı hak sizi daima manzur Osmanlıları futuhatınızla surur eylesin.

MuzayıHumayün Mehmet Reşat
İşkodra Müstakil Fırka Kumandanlığına

Tarafı akdes cenabı hilavet penahıden asker evladı melikan erlerine hitaben şerefi sadir Olup sureti münifesi aynen balaya menkul iredei seniye hazret padişahımın alelusul kıtatı askeriyyeye muvacehesinde ve ahzı asker devairinde merasimi mahsusa ile ihtiram karane ile kiraetini mensur münasib ile her taraftan neşir ve ilanı muktazi bulunduğundan ana göre icabı halin surat ifası tevsiyeye olunur.

Umum Başkumandan vekili
Harbiye nazırı Nazım

Umum başkumandan olan zatı hazret Padişahı namı humayunlarına vekaleten başkumandanlığına Harbiye Nazırı Nazım Paşa hazretlerinin tayini hususuna iradeyi seniyei Hazreti padişahı şerefi sudur buyurulan Harbiye Nazırı ve Osmanlı orduyu humayun başkumandanı vekili birinci ferik Nazım paşa hazretlerinden alınan 20 Eylül 1328 tarihli telgrafnamede bildirilmekle berayı maluma tamimen tebliğ olunur.

İşkodra kolordu kumandanı
Miralay Hasan Rıza

İşte derci bala iradei seniyei kiraet edüp münderecatını anlaya kimse bir ateş suzan içinde mağrık oldular , çünkü dini düşmanların bu merasimi mahzuzı olarak hep çadırlarımızı tebşir eyledik, mededi medidedenberi Malisa dağlarında isyan üzerinde bunca muharebeler ettiklerinden efradımız kemali havakoş ile resmi bu bu muharebelere can atmakta idiler.

Fakat en baid bir memleket olduğundan bizlere kuvvet imdadiye gelemeyeceğini anlayan kumandanımız Hasan Rıza bey dahili vilayet efradını teslik etmeğe başladı bu hengamda İstanbulda heyeti teftişiye Müşir Hacı Nazım Paşa müeyyetinde vurud etmişti, işte bu zatta bütün istihkamlarımızı teftiş ediyor , diğer taraftanda Esat Paşa hazretleri Dirac Tiran Elbasan cihetlerinin redif ihtiyatlarını celb ediyordu. 26 eylül 1328 tarihinde Karadağ Kralı resmi ilanı harb etmiş buda ba telgraf fırkamıza beyan olunmuştu. Yevmi Çarşamba saat 8 de İşkodra kalasından 3 pare top endah edildi.

Acaba bu ne hikmet ve ne alemdeyiz, meşukatı ile bataryamız telefon makinası başına vardım fikrim kasaba dahilindeki bazı refikalarımın , atılan topların esbabını sual etmek idi. Henüz içeriye tekarrübümde birden makinanın o zarif zilleri sadaya başladı, heman kulak verdim, bizim alay kumandanı Zabitanımızı arıyor.

Telefon efradından birini zabitanımıza gönderdim, ben ise meseleyi anlamak için çadırdan çıkmadım. Derhal zabitanımız gelüp kumandana geldim emrinizdir cevabını verdi, bende can kulağımla tahassüs ediyordum. Alay kumandanından cevap geldi, evladım mteyakkız olunuz Karadağ hükümeti resmi ilanı harb eyledi işte şimdiki atılan 3 pare top buna delildir cenabi allah manzuru muzaffer eylesin osmanlıları cevabı ile hatime çekti , biz hali sükuttayız tarafeynden peyderpey gönüllü gelmeğe başladı, dini düşman ise akdemce hududlarımıza askerini tahşit ettiğinden ferdası gün alessabah bizim Tuz kasabasından tahtızzemin top sesleri gelmeğe başladı. Buralarda ise bizim askerimiz pek az buluyor Tuz kasabasının yolu dahi Mahsorları tarafından mesdudu idi, bu sebebden fırka kumandanımız buraya asker sevk etmiyordu dini düşman bilistifade büyük çapta müteaddid toplar ile Tuz kasabasını Bombardımana başladı, düşman tarafından umum muhabere hatlarımız minkati olunmuş , tizdan mütemadi haber bile gelmiyordu, yalnız hilgutan muhebere ediliyordu. Düşmanın kuvvetini kesretli anlayan Tuz Kumandanı mütemadi İmdat ister, kahraman fırka kumandanı elindeki askerini azlığını ve yolların musturiyetinden imdat gönderemeyüp daima sebat göstermesini zavallı Tuz kumandanına ihtar ediyor, hain düşman da bizim Tuzdaki beş tabur asker dört mitralyöz, beş altı cebel toplarına karşı var kuvvetini döküp müteaddid toplar ile şiddetli bombardıman ediyor , bir taraftanda Tuz kumandanına Teslim ol deyu ihbaratta bulunuyordu. Tuz un cenubunda Vranaya dağlarına ilerleyen düşman kolları bu cihetteki islam hanelerini ihrak ediyor. Zavallı müslümanlardaki hanri Martin ile karşılarında kahramanane müdafaa ederek çocuk ailelerini işkodra dahiline iltihak ettiriyorlardı.

1 Teşrinievvel 1328 tarihli alessabah henüz tanyeri ağarmakta iken alemleri hal matem içinde bendeniz muş gafletten uzanarak onun neşetefatına nazar etmekte idim, gözüme mahof şimşekler misali ziyalar dokundu, bu hali nazarı dikkatimi celb ederek can kulaktan teccesüb eyledim. Yine tahtezzemin kulağıma top sesleri, evet 21 birlik havan mermisinin mahof yırtılışı aksi endaz oluyoruz, hava şekli şarapnel dumanları semayı tutmuş misket yalımları birbirini kovalıyordu, bu manzara şemsi tulua kadar imtidat eyledi. Aman yarabbi bu ne hal ne delalettir, sen ibadülmüslimine nusrat eyle. Artık dürbünü cebime alarak bu ahvalleri tarassuten kendimi inhiraftan ettiremedim.

Dikkat saat 10 raddelerine karib burası bir sükunet teşkil eyledi. Neticeyi ahvali anlamak için Kasabaya geldim, fırkaya delaletimde nişancı taburu efradına hazır ol tanin endaz eyledi, baktım zabitanlar seeliseyf kumandanlarının huzuruna gider, umum çavuşlar müeyyet efradını matara ve çantalarını ihzar eder, bir taraftan cephaneye memuru fişek tevzi ediyor, refikamdan bir çavuşa gazanız ne taraf sualinde bulundum, hamiyetli çavuş kardaşım, zabitanlarımız tabur kumandanının yanına gittiler emir almağa gelmedikçe belli olmaz, şimdi bende bilmiyorum yalnız hazır ol borusuna tevfikane hareket ediyor olduklarını söyledi. Vakit akşam oldu ise de bu ahvalde aşma olmadıkça bir tarafa gidemiyordum, yarım saat sonra zabitan efendiler tabur kumandanının yanından geldiler, efradın ihzarına bakarlar, diğer taraftan ise makarelere cephaneye verdiriyorlardı bu hengamda yetmişbeşinci alay kumandanı erkani harb binbaşı sadettin bey alayı ile beraber geldi. Yüzü gülünce kendi gayet şetaretle olarak, haydin arkadaşlar deyu nişancı taburuna emir verdi, o hamiyetli efendilerde arzı ihtiramla emrinize hazırız nidasını kumandana tekrar eylediler. Bu hali takdir eden mumaileyh Sadettin bey seli seyf fırka kumandanı ile vedalaştılar. O kahraman fırka kumandanıda mumaileyh Sadettin beyin gözlerinden öperek teşyi ediyordu. Sadettin bey kıtası başına gelerek nişancı taburuda beraber umum kıtaya İleri marş kumandasını eyledi, meğer nişancı taburuda bu zatı muhtereminin müeyyitine verilerek vazifesi uhdesine tevdi olunmuştu. Maşiyen önde Kahraman peşinde Boruzanlar arkasında nişancı taburu olduğu halde alay birden hareket eyledi. Tabur kumandanları taburları önünde zabitanlar kıtaları başında birbirini takip ediyor. Arkada sıhhiye efradı ellerinde sedye kollarına hilalahmer yanlarında tabib beyler gidiyor. Bunları müteakkip cephaneye hayvanatları daha arkasında mitralyöz bölüğü gidiyor. Dahil viayette o masum kalbler mini mini yavrucuklar temaşa ediyorlardı gerilerde ise ihtiyar erler ve sinnem hitama ermiş karılar gözleri demlenmiş ağlayarak allah nusretiniz ruhu nebevi sizinle beraber olsun lafzini nida etmekte idiler, bende bu ali canan şereften geri kalmayarak şehir harici kala dibine kadar beraber gittim, bu sırada askerlerimiz fesat dağının yolunu tuttular, ben kale yanında kaldım, ne tarafa gideceğimi bilmemek fikrine zahip olarak kalaya çıktım, kalanın ortasında bir ıhlamur ağacı dibinde helyozta(telsiz) rekız edilmiş Tuz Kumandanını arıyorlar, hiçbir işaret alamıyorlardı. Helyosta çavuşu hemşehrim bulunduğundan yanına vardım, zabitan efendiler son nefese gelmiş karşısında hiçbir işaret yok, hemşehrimden sual eyledim, ne ahvaldesiniz, cevaben hemşehri tamam ikinci vaktından beri Tuzu tahri ediyoruz, cevap yok, acaba teslimmi oldular bir haber yok dedi, dedim bende bunu anlamak için geldim, ateşin şiddeti kesildi şüphe ettiğimden buraya kadar geldim deyince, aman hemşehrim memnudur kimseye söyleme belkide teslim olmuşlardır, zira gice gündüz her daim cevap alırken şimdi yedi saatten beri arıyoruz cevap yok hatta yarım saat evveli kolordu kumandanı dahi geldi oda cevap alamayınca meyus gitti bende o zaman anladım dedi.

Bu haberi alınca gice saat üç buçukta hareket edüp saat beşte kıtama dahalet ettim, fakat derunuma düşen ateşi itfa edemiyordum, nısfilleyl Vranaya ve Kopluk cihetlerinden ateşler ceman olmaya başladı, ben evet ben bu müthiş mazaralar karşısında asla kendimi tevhide sekan edemeyerek bataryamız üzerinde duruyordum. Saat on raddelerinde fesat dağından bazı silah sesleri gelmeğe başladı, meğer düşman gölün sağ bahtındaki Zuka köyüne kadar gelmiş, henüz şehre bir saat mesafe kalmış idi, akşamki teşyi eylediğim Sadettin bey kahramanane suratle düşmandan evvel bu karyeyi işgal edüp bir müfreze asker terk ederek, kendisi fesat dağının Zirvesine gitmişti deni düşman bu karyeyi terki zannile hücum edüp meğer bizim buradaki askerlerimiz ile muharebe ederlermiş. Artık sabah olup güneş ise rahmı anadan başını kaldıra ehli irfanı müslimine selam veriyor, sırma saçlarını üzerimize sallıyordu, saat 3 raddelerinde ateş kesretleşmiş ben ise mütemadi tarafeyni teccesüb ediyor, fkrim Fesat dağından bir haner idi, akşamüzeri idi kasabadan vurud eden bölük eminimizden sual eyledim, cevabında kahraman Kumandan Sadettin beyin süratle mezkur

Tepeleri işgal ettiğini ve fakat düşmanın askerini takviye etmekte olduğunu ihbar eyledi, artık ben ahvalimi bilemiyorum gicenin zülmetini her taraftan meyus eyledi ne çare melul mahzun istihkam derunundaki mevkime geldim. Kulağın zemini tahassüs eyley silah sesleride birbirini takip ediyordu, gözlerim bir miktar gaflete varmış ufku fecirde bir kıyamettir koptu, acaba hülyadamıyım zanniyle dışarı çıktım, henüz yüzbaşım yatmamış , Osman nedir nedir bu gürültü diye sual buyurdu cevaptan istinkaf eyledim, zira gözlerime şarapnel yalımları tesadüfe başladı. Yüzbaşım ise cevabımı tekit ediyor bende zuhur eden mesan manzaralara nazar ediyordum, yüzbaşımın son sualine cevap olarak muharebe değil gök gürlüyor deyu cevap verdim. Fikrim yüzbaşımı bir miktar rahat ettirmel idi çüki bir muharebeden sakıtız, yüzbaşım asla benim bu sözlerime itimat etmiyordu, bu menval üzere sabah olup şems mürtefi dağların mukaddes zervelerini tenvir başladı , Kastrat ve Vranaya cihetlerinde düşman tarafından ihrak edilen müslüman emakinleri ve emvallerinin tedehhünleri ruyi zemini mesdudu buluyor, meşum fesadın avazcı feryadı cihanı hercümere bir intibaka celb ediyordu.

Ben ve yüzbaşım dürbünler gözümüzde feryat eden fesadın cilvenak ateşlere garg olduğunu tarassut ediyorduk, tam öğle zamanı biçare fesadın en müthiş sadasıyla mahaf figanlara alı feyadlara başladı, evet şer ahfai lafzleki yetişin evladı vatan münevver ibadılmüslimin düşman sizin abau ecdadınızın altıyüz bu kadar senedenberi tecvidi hıfz ettikleri ve siz gibi kahramanlara emanet koydukları üzerimize işte şimdi kirli çizmeleriyle basıyor, figanı idi ,bu müthiş nidaları işiden hamiyetli evladı vatandan ellerindeki mavzerleriyle Kemal besaetle sıçramaya başlıyordu. Ateşi kalbimin çuş ve huruş eden alevlerini teskin için bataryamız civarı dört metre murabbında henüz iki senelik bir pelet fidanı fevkine çıktım, dürbün mütemadi o müşak müthiş muharebeyi tarassut ediyordum. Düşman toplarına toplarına müracaatla ateş sayesinde askerini ilerletmek ister , askerimiz o şarapnel misketlerini intişar eden topraklar üzerine canlarını tehlikeye ilka ederek koşuyordu, artık silah sesleri bil tatad bir inilti haline gelüp top gürültüleri tahtılarz şerapnel misketleri esmayı tutuyor tedehhünleri ufukta birbirlerine hücum edüptütünler bie yekdiğerine husumet peyda ederek muharebe safahatini arz etmiş idi, saat 11 raddelerinde bizim toparımız remi ettiğini şarapnelilerin tedehhunleri tedrici düşman üzerine ilerlemeye başladı, artık düşman toparını mahaf sadasına bizim toparımız vadilere kaçıyordu gurubu şemsda zarif mitralyozlarımızın fehminden leman olan ateşler saika gibi düşmanın üzerine çuş etmeye başladı , bunda anladım nusreti hüda ile şeci askerlerimizin muzafferiyetini hudan rahim eyledim, bizzat lafzı celilini kıraetle yüzbaşımaya müjde eyledim, bizzat nazarı çeşmim edince aldım amtiyazı ahirini, fakat tüfenk iniltisi gitmaz , top gürültüsü durmaz, esnayı leyl ateşi rahman oluyordu.

Leylim saat beşinde her iki tarafın muhasımları ateşleri teskin oldu , barutun filiyatından hasil olan dumanlar ruyi zemini mesdudu kılınca bende hücreme geldim ancak sabahın zuhuruna muntazır oldum. Alessabah yerimden kalktıktan sonra bir takım sadalar kulağıma aksi endaz olmağa başladı dışarıya çıkarak tarf erbamıecessüs eyledim, Kastart cihetinden masum kalbler geliyor, anaları önde elleri kınalı gelinler, ayakları yalın , başları açık, arkalarında bila tahammül pılı pırtılar, yanlarında minimini yavrular görpe kuzular nizamı baykuş gibi düşman istilasından canlarını şehre atıyorlar, güçleri mesese yetimin çocuklar gağniler ardında bir taraftan öküzlere sular diğertaraftan şehre koşar, hele geri dönerek ihrak edilen hanım analarına baktığı erbabı hamiyete müdhış bir ceriha şad ettiğini meşum intibah ederdi, bu esnada zavallı bir ihtiyar karıcık kendini şaşırılmış, nöbetçileri ihka etmeyerek canını askerlerimiz içine atıyordu , bir taraftanda arnavutça olbanruh askerlere niyaz ediyordu. Askerlerimizde henüz lisanı Arnavutça olmadığından can kulakları ile dinleyüp fikri müşkülatta kaldılar. Ahvali anlamak için ihtiyar karıcığın yanına takarrüb eyledim, kendi lisanı ile ahvalini istinba eyledim (cevabı arnavutça Taşa zühdi dini iman Eşhedü billah kafiri Karadağ nazrımı işbi zerm um ko paş koy İşkodra na vaiz şehidi) cevabında bulunuyor , diğertaraftan da gözlerinden demler yuvarlanarak boynuma buğazıma sarılıyordu, masume rahmihuda biçareyi teskini ateş için bir mikdar batarya dahiline aldım, mütemadi eski ifadelerini tekid ediyor bende bir taraftan bilmukabele hilaf laflar ile hali sükune almağa başladım. Paşa Zühdi baba devlet nizamı şum taş hücumu Karadağ nizamı çetina ziyan iska diyerek zavallı karıcığı şehre teşyi eyledim. Arnavutça söylediğimin türkçesi ise vallahi Karadağın askerleri gelüp hanelerimizi yakıyor bir kızım vardı öldürdüler ben canımı atıp İşkodaya kaçıyorum diyordu, bende buna mukabil Vallah biz askerlerimize şimdi çok hücum ettiler karadağ askerleri Çetina ya kaçtılar ziyan yok diyerek ateşini teskin kendisini şehre teşyi etmeğe muvaffak olarak, yarım saat sonra bende şehre geldi fırkaya dahaletimde nişancı taburundan bir refika sadıke tesadüf eyledim meğer muharebeden iğtinam edilen ganaimi (ganimeti) fırkaya teslim gelmiş, gözlerinde tuzlar yüzlerinde terler çuşu huruş ediyordu cebimdeki mendilim ile merkunun yüzlerini sildim, büyük teşekkürlerde bulundu, fikrimi anlağından benden evvel izahata başladı, arkadaş senin kalbindeki intibai biliyorum fakat vukuu hali anlatamam, bilmiş olduğu ,haydi kışlaya teşrif ediniz anlatayım cevabında bulundu, elimden tutarak akdence bulunduğu yatağına götürdü sadhezara takdir vuku hali anlatmağa başladı. Arkadaş malumu aliniz 1 Teşrinievvel akşamı buradan hareket ettik şu zorkaya vardığımızda kahraman kumandanımız Saadettin Bey hazretleri bilumum zabitanı cem ederek talimat verdi, birinci taburu bir mitralyoz tufengi ile sağ cenaha zufay köyüne zekay köyünü yarım saate kadar işgal ederek düşmanı taarruzdan alıyor isede bila emir şiddetli ateş küşad edin fakat taraflıca nice top ve mitralyöz ateş açmasın, 2.tabur bunun solunda 5 numaralı sivri tepelyi işgal etsin, düşmanın sağ ve solunda müdafaa için bir iki müfreze efradiyle düşmana tek ateş edüp mütebakisi geride ihtiyat bulunsun ben müeyyetimdeki 2.tabur ile şu görünen tehlikeli tepelye çıkacağım, doktor beyler rica ederim mecruh düşen evlatlarıma son derece gayretle burada bırakmayın, flamacılar mestur bulunsun, işaretlere dikkat etsin, burazanlar yanlarınızdan ayrı olmasın diyerek vedalaştı, bizim buradan hini hareketimizde bu taburları avcı hattında gördüm pişdarlar ilerledi, bizde fesadın 9.nci tepesine tırmanmaya başladık, kahraman kumandan taburların en önünde sıçırıyordu, leylın saat altısında doku zuncu tepelyi işgal ettik, Kendi taburunu noktai istinadlara taksim etti, bizim taburdan bir müfreze asker efradı ileri karakollar göndererek mütebakimizi ihtiyatan geride bulunduruyor, kendisi ise asla sabahlara kadar askerinin fevkında düşmanıecessüs ediyordu, alessabah sağ cenahı birinci taburdan ateş bed eyledi, balada zikir adilen beş numaralı yine o tepede mevzi almakta idi, saat 6 ya kadar sağ cenahımızın ateşi imtidat edüp badehu düşman bizim bulunduğumuz tepeleri terk zannı ile askerinin bir kısmının üzerimize sevk etmeğe başladı, biz biliyor isek de cephemizdeki müfrezelerini asla istihkamdan meri etmiyordu, derhal kahraman kumandanımız Sadettin bey düşmanın hali hurucunu münkati için 5 no.lu tepelye ateş emrini verdi, bunun üzerine bu mıntıkada ateş küşad edince düşmanı külli hezimetlere uğrattı, yine biz halisü kunetteyiz. Esnayı şeb de saat 2 raddelerinde bir kıyamet koptu meğer düşman sağ cenah mintikalarından inhizama uğradığından var kuvvetini sol cenaha sevk etmiş idi, Bunları tertib eden mümaileyh kumandanımız askerimize şiddetle muteyakkız olun emrini telefonla bazı kıtata vbildirdi, askerimizde düşmana en karib mahallere ileri karakollar teşkil ederek yalnız ateş emrini muheyya ediler , yarım saat sonra bir çatırtı kulağıma akis oldu, iyice ruyi zemine tehassüsü ederek düşmanın geldiğini anladık. İstihkamda alay kumandanımız mümaileyhada bizleri inzibata sokmakta mütemadi ateş hattını dolaşıyordu bizler ateş edecek oldu isekde hünür rıza göstermeyerek iyice gelsin diye ahfa ile umum efradımıza yekan yekan tenbih ederek bir takım emri şifahilere bulundu, kendisi dahi suluseyfi mavzer tabancasıda elinde bizim bulunduğumuz istihkam derununa geldi, bu istihkamda büyük cesamette olmayıp ancak bir takım efrad için birkaç saat zarfında ter hasır edilmişti. Tüfenklerimiz istinatta şahadet parmaklarımızda tetiğe gelmiş idi, düşmanın pişdarlarına yol verdik, bizi geçtiler, süratli gidiyorlardı, arka sıra bin metre badında gelen büyük kuvvetleri iyice yanımıza tekarrüb eyledi, bu hareketleri gören refiklerim başka fikre sahip olmaya başladılar , çünkü düşman istihkamımıza giriyor ve bize ateş emri yok, tam bu esnada er oğlu er kumandanımız badeten seri ateş kumandasını birden verdi, bizzat kendide löververi ile müdafaaya başladı ateşimiz pek ziyade kasretle hiç fasıla vermiyordu, üç saat devam etti, bundan sonra ağır ateş emrini ahz eyledik , bilahara tek atışla sabaha kadar bu menval üzre devam etti, zira düşmanın ahvalinden bihaber bulunuyorduk.

Sabah oldu tului şemsin ziyayı tenviri askeri şahanemizi çeşmi intibah kılınca düşmanı hak ile yeksan gördük, sırf maktulleri kalmış , mecrukları ile bir kiktar ancak ateşten sakıt olmuş hatta yol verdiğimizpişdarlardan ikisi dahi korkularından mort olmuş dördüda

hayyen elde edildi. Fakat bu inhidama uğrayan deni düşman mütemadi gölün öbür cihetindeki Tuz kasabasından vapur vasıtasıyla fesanda asker sevk ediyordu. Bunun üzerine kumandanımızda Fırka Kumandanına malumat hasıl ederek iki adet cebel topu meşietinde idi , bu muharebede iki bine karib zabitan verip bizim zabitanımızda yalnız mitralyozdan buester öldü.

Zabitanlarımız ve tabur kumandanları düşmanın münheziminden istifade ileri taarruz için müsaide taleb ettilersada şeci kumandan hiç hüsnü rıza göstermeyerek ancak mevkimizi işgal edelim vakti var sabir edin diyordu, akşam olup zulmeti leylden bilistifade mataramdaki su ile bir peksimet ıslatarak esnay ekilde gözüme Yılan ovasında bir ziya tesadüf oldu , derhal kıta kumandanımıza arzı malumatı verdim, bizde hemen mestur mahalle rekiz edilen hilyosmemizi açarak muhabereye başladık meğer onlarda bizi ararlarmış, başladı şifre ile cevaba, şifreden anlayamadım bilahara hilyosneci refikimden sual eyledim, buraya bir adet cebel topu geliyor icabında büyük yılan ovasındaki sahra toprakları muavenette bulunacak cevabını verdi, biz geldik kıtamıza bir miktar çanta sırtımızda rahattan sonra sabahın abuşirini zuhuru henüz gurubu mehtapta düşman batıdan üzerimize hücum ederek ateşe başladı bir taraftanda top ateşi küşad ediyordu. Üzerimizden kurşunlar birbirini kovalıyor bunun üzerinde şanel misketleri yekdiğerini derağuş ediyordu, yine bizim taraftan hiçbir ateş emri yok idi, bu menval üzere sabahı bulduk, hava latif güneş isede rahmi anadan selam eyleyüp hüsnü vatan sevdalı ehli ırfana terhab edüp üzerimizden düşmanı istikamet tuttu. Bu şikari bize bir dürbün halini ifrağ ederek düşmanı gösterdi, bil istifade topraklarının mevkilerini anlayıp tahşidatı askeriyesini gördük, bu esnada bizim topçularda mevzi aldıkları mahalde ateş küşadı ile çatal teşkil eylediler, birkaç mermi sarf edince bizim piyademizde ateşe başladı, çünkü düşman piyadeleri kesretine mebni ilerliyo tabiki bizde inayeti rabbaniye istinaden ruhu nebevi sayesinde mukabele edeceğiz, mamafih düşmanın askeri talim terbiyeden mahrum hezimle geliyordu.

Biz haber eylediğimiz siperler derununda mestur tüfenklerimiz nişangah tanzim edip parmaklarımız tetikte kumandaya amade bulunuyorduk, düşman bin metreye tekarrüb edince birden ateş emri verildi, biz yayılım ateşine devam ediyoruz, düşman ilerlemek ister fakat ateşimizin tesirinden asla ilerleyemiyordu, düşman askeri gayet bunaldı, zira tepelerine ön taraftan kuşunlar, arka taraftan amirleri kırbaçlamakta şedit darbeleri iniyordu, naçar kalan düşmanlar her iki tazyikin tahtında fevkalade taarruzlar ediyorsada diğer taraftanda hak ile yeksan olduklarından güç hal sırta çıkararak mevzi aldılar, bu haller karşısında bizim kumandan da tertibatını değışti, çünkü emrari vakti olsa zulmeti leylden bilistifade üzerimize hücum edeceklerdi, derhal bize ileri boruları vuruldu. İstihkamdan çıktık atmaca misali avcı hattında ileri sıra yürüdüm düşman bir saat evvelki almış olduğu darbeden maktul ve mecruhlarına bile bakmıyordu, emekleyerek silahlarını terk edip kaçıyorlardı. Tamam düşmana tekarrüb eyledik, işte sırtın cenubunda bizler , düşmanda şimalinde bulunuyordu, hemen ruyi zemine uzandık, hiçbir ferdimiz başını kaldıramıyordu, düşman da aynı vaziyette olduğundan ne biz ve nede düşman yekdiğerimize asla fırsat bırakmıyorduk, ikinci vakti saat on raddelerine vasil olduk. Kumandanımız sağ taraftaki müfrezelerimize flama vasıtasıyla hücum emrini verdi, ve yeri bunun üzerine sağ cenahımızdan münkata mahallerde ateş başladı. Bizim bulunduğumuz nokta düşman ile bir sırt yakası olduğundan ilerlemiyor fakat mehma imkan bomba istimaline başladık bu hengamde bölüğümüzün birinci çavuşu bulunan Tokatlı Ahmet çavuş sabra bila tahammül gayet kahramanane içimizden düşman arasına fedai fırladı, düşmanın ikisini süngü ile itlaf ve birinde göğsüne dayanınca hepsi birden merhumu şehit eylediler. Bu karışıklıktan istifade kumandanımız hücum emrin verdi, derhal sıçradık bizde karıştık, düşman gayet kesretli , diğer taraftanda takviye ediyordu, vessemaütahtelen kurşun ve şarapnel misketleri yekdiğerinin peşine düşmüş, gökten ateşler nuzul ediyordu, evet ediyorda ziruh değil o haki turabları değil başları bile ihrak ediyorda hatta mahve sadaları tahtezzemine dahi bir cimigahi ediyordu, bu esnada bir düşman zabitanı gördüm, karşısında bizim bölük kumandanımıza mukabele ediyor koltuğuna bir kurşun feda ettim, derhal yere düştü, heyhat bir dahi gelmişti. Hemen şeci kumandanımız istihfaf ederek alına bir kılıncı bahş etti , o dahi mort oldu. Kahraman kumandan serbizane, bir elinde kılıncı diğer elinde dokuzlu mavzer revolveri ile düşmanı kırıyor ve dört tarafına ateşler saçarak kıvılcımlardan adeta bir düşman eflak ediyordu. Tabanca derunundaki mermiler sarf edince yeniden doldurmağa zaman bulamayup heman elinden revolverini bir kafirin alına vurup mezkur revolverden vaz geçerek düşmanın itlafına sebep oldu. Başladı müafaai hacir ile bu hengamda kendide düşmandan şikari almış sol eli ile göğsünü tutar düşman üzerine hamleleri berdevam idi, el taşı ile dört adet kafiri telef ettiğini dahi gözüm ile müşahade eyledim, heyhatki kumandanımız beyhuş darbi cerihadan firaş oldu bizda düşmanın kesretine mebni mukavemet edemeyerekten süngü oyunlarımızı bila fasıla geri çekilmeğe mecbur olduk, henüz düşmandan elli metre uzaklaşmadan kahraman kumandanımızı derunımızda görmeyince müteessirane yekdiğerimize müthiş nida korkulu ali bed lisanlar ile bağırışarak cümlemizi haberdar eyledik, düşman elinden kurtarmayınca geri dönmemeyi ve kaçmamağı, korkmamağı ahdi misak ederek düşman üzerine yüneldik ilerledik. Elan düşman kumandanımızın yanına gelemeyüp ateşine devam ediyor, bizim askerlerimizde o kara mermi dumanları altında yekdiğerini takib eden kurşunlar arasında mumaileyh kumandanı düşman deninin bed esaretine geçirmemek için ruyi zeminde habbe misali sürünüb serçe gibi sıçrayarak ilerliyordu.

Kumandanımız muma ilethu yanına tekarrüb eyledi hemen derağuş edeceğimiz zaman Kumandanın bize olan cevabı ilk evvelen şu oldu, “ evlatlarım benim halime terahhum etmeyin, sizin o münevver vucutlarınızı vatan uğruna ilka edüp şimdiki kazanacağınız büyük muzafferiyetlerdir, bana bakmayarak üç defa allah allah allah deyüp hücum edin evet edinde bende matlubuma muvaffak olayım, kendinize futur getirmeyerek asla geri dönmeyin, zira düşman gayet kesretli, iş işten geçti geri ricat ederseniz hepimizi mahv ederler” diyerek bize son talimatını bahş eyledi. Bu talimat mucubince yekvücut olup düşmana hücum eyledik. Tabur kumandanlarımız bize hüsnü rıza göstermiyor isede o kahraman meslekdaşlarımız son nefesi halindeki kumandanın talimatından zinhar inhiraf etmiyorlardı, bizdeki bizdeki bu meşkukat hengamında düşman bize hücumu kalkmış idi, bu hali gören askerlerimiz derhal üç defa allah allah allah nidasıyle düşman üzerine yürüdü evet yürüdüda düşmanı bu hücumlardan hak ile yeksan ediyorlardı, Şemsi gurub beyeldi süngü çatırılması mütemadi şiddet kesb ediyordu, süngü muharebemiz üç saat devam eyledi, düşmanı istihkamlarından püskürttük, haini vatan mağlup ve makhur oldu. Zulmeti leylden düşman teslim işareti vermişiseda görmedik artık ateş halı sükuna geldi, biz mecrhlarımızı cer, şehidlerimizi tedfin eyledik, mecruhlar içinde kısmı azamı düşman askeri teşkil ediyordu, sıhhiye efradımız kifayet etmiyordu, tabiiki askerlikte getirmesine lüzum görüldü, hemen kumandanın bulunduğu mahalle koştum, henüz doktor beyler yarayı sarup sedye üzerine koymuşlardı, üstüne alay sancağını ferş ederek bir manga asker ile omuzladık, heyhatki yol yok sarıp bir mahallerden geçecektik, sedye ile getirmek mümkün olmadı, yalnız sedyeden kucakladım, kollarımı boynuma sardı, ben ağlarım kahraman kumandan gözlerimden öper, bir taraftanda matlubuma nail oldum, sebat gayret edin düşman denidir asla ve asla futur getirmeyin diyerek cesaret vermekte idi, bu hengamda zeminin gayet bir ağızmasına tesadüfle ikimiz birden yuvarlandık, vadi çok mühad olduğundan mütemadi birbirimizin üzerine geliyorduk, vadinin dibini bulduk, refiklerim elimden almak istiyorlardı , kalb kalbe sarup yekvücut olduğumdan vermek dahi istemiyordum, can kulağımla tahassüs eyledim, nefes var, söylerim cevap vermez idi, bir suhuletle yine sedyeye rahat ettirdim, omuzumuzda

getirmekte iken Şuroka civarında bir su istedi derakap mataramdan su verdim, fakat çok içirmedim, aleşşefak köprü civarındaki sarı kışlaya geldik, matlubuma nail oldum , asla futur getirmeyen kahraman kumandanımızla vardık. Kolordu kumandanımız meğer nu muntıkada vurudimize mintazir beklermiş, henüz vurudumuzda elinde bir beyaz mendildizlerine vurarak çırpınıyor, üzerine kapandığında, kahraman gözlerini açıp, melül olma muzafferiyetteyiz lafzini ilk söyledi, başka gözler bakar nokta kadar olamıyordu. Doktor beyler müeyyetinde kolordu kumandanı sedyenin kollarını hamilen yola revan olduk, bir an evvel hastaneye duhulüne sebkat etmekte iken saddi hararen heyhat Buyana nehir köprüsünün üzerinde teslimi ruhi şahadeti Rabbanıyye nail oldu. Şimdi cenazesi hükümet hastanesinde , makberesi Taruça mezarlığında cenaze merasimi ne vakte tesadüf bilmiyorum.

Asker ve avam düşmanın hali mağlubiyetindeki bıraktığı malı ganaimi silah ve cephaneleri dahile getiriyorlar. Bunlar meyanında iki mitralyoz ile üçte atık top vardı, seri ateşli toplarını rücatlarından evvel kaçırmağa muvaffak oldular. Düşman kuvveti bir fırka olup bizim kuvvetimizde bunun sülüsü idi, telefati da takriben maktul beşbinkadar olup bizimkide zannı alizanemce yüz kadar şehid üçyüz kadarda mecruh vardı, çünkü sağ cenah kollarımızın büyük şecaatle muavenetlerini gördük, mamafih toplarımızda yan ateşlerinde büyük tesiratlar yapıp düşmanın toplarını teskin ederek ihtiyat askerlerini imdatlarına şıtab ettirmediler. Piyadelerimizde çevirme hareketleri ile düşmanın inhizamına sebep oldu, zannerimki düşmandan iki tabur kurtulsun, mütebakisi inayeti rabbanıyye hak ile yeksan olmuştur.

İşte hemşehri başka tafsilata lüzum yoktur zan ve zahibimce düşman bir müddet buralara ilerleyemez , çünkü almış olduğu ceriha gayet müthiştir. Sana bir kahraman daha tavsiye ediyorum, hakikati hail buda şayanı takdir fedakarlıkta bulundu. Bu zati muhterem gönüllü olarak bizden evvel müeyyedinde bir takım avam ahali ile haneleri ihrak edilen biçare Vranıyalıların imdadına şıtab etmiştir. Bizim vardığımızda düşman karşısındaki merdane müdafaa edenlerin serinde serdarlık ediyordu, gayet daralmış, düşman her tarafını çevirmiş idi bizlerin dehaletinde tecdidi hayat olarak üç gün daha meyanımızda müdafaa edüp şehidi mümaileyhi sadettin beyin esnai mecruiyesinde düşman elinden kurtarmak azmiyle kendini mekiinden harece ilka edince rütbei şehadetle nail oldu, bu zatla şeci evası müslimindendir. Buradan aldığım intiba haberlerden neşei nüma olarak dışarıya çıktım, bir taraftan muzafferiyetimize şadan diğer taraftanda Kahraman kumandan şehidi mağfurun rütbei şehadetine terahhümle müteessir oluyorum, mamafih bu zati muhterem ciddiyetle muktedir gene bir Osmanlı erkanı harblerinden olup üç senedir Malısor muharebelerinde iştirakle büyük fedakarlıklar göstermiş, hatta İşkodra mevki müstahkemine dahi ibraz eylediği gayret ayrıca şayanı takdirdir. Ben bu menval üzere firkadan Paruça ya dahil oldum, mütemadi mecruhin gelmeğe başladı , hastaneleri beyhude ettirilir görüyordum, kıtama avdet eyledim.

İŞKODRA HASTANELERİNE BİR NAZAR

Şehrin şark ciheti kenarında menzil hastanesi namı ile 500 yataklı bir hastane olup beş tabib idaresinde idi , bunun karşı cephesi şehir dahilinde küçük Rus ünvanı ile 100 yataklı bir hastane daha olup buda iki tabib idaresinde olup sabıktan askeri hataneleri bunlar idi. Muharebe dolayısıyla fırka civarında yeni inşa edilen hükümet dairesi idi ki mehma imkan 500 yatakta burada istiab ettirilebilirdi, bununla beraber 100 yataklıkta bir inas mektebi ihzar edilmişti, esnayı muharebede vurud eden doktorlarda zaruret hali buralara verilmiş idi, fakat ilk muharebelerde askeri avamdan buraların kısmı azamı hasta ile dolmuş, mütemadi de gelmekte idi, beid köylerde name ile beyan eyledi , işte bunun üzerine Kar ve kasabalardan feve ve feve ellerinde hanri martini, bayraktarları başlarında yevmi geliyorlardı. Düşmanda Koplıktan İşkodraya ilerliyor 6 Teşrinievvel 1328 akşamında henüz saat 3, mahaf rüzgarı ile bir kara dumanlar geliyor evet geliyordu bütün vilayeti ihata ediyordu. İşkodranın cenubunda bed deviş tepesinden başlayarak şark şimali ciheti gölün sahil kenarına kadar imtidat eden bu kıyamet evetnare sararak insnı müthiş korkulara ilka ediyordu, destegaha püskürüyordu bu kıyamet kıyamet değil bir alametten kurşun vızılıtları başladı , artık tüfenk sesleri her tarafı sarsıyordu, bataryamızın sağ cenahı onbeş numaralı istikamda imdat işaretleri verilmeğe başlandı, bunun üzere zabitan ve efradımız müthiş heyecanlara müsteğrak olarak hemen top endahtına mecbur olduk , bir taraftanda onbeşinci istinada sebat gayreti işaretleri veriyorduk, binaenaleyh bölük kumandanımız İstanbuldaki mezuniyetinde henüz avdet eyledi ve askerlerimizde böyle şedit baskınlara duçar olmadığından düşman hat müdafaaıyı cebri toplarımızı elimizden alır fikrine zahib olarak tarafeynine tenşiri endahtile şarapnel yağdırıyordu. Fırka kumandanı tarafından dehal bölük kumandanımızı telefon başına istedi, top mudahtımızdan kasaba dahili heyecana düştüğünü bahisle yüzbaşımızı mesul ediyordu. Mumaileyh bölük kumandanımızda verilen imdat işaretlerine göre indaht ettiğini mazeretle top ateşimizi hitam verilip piyade müdafaaı saat 5 e kadar imtidat eyledi. Ateşin kesb eylediği şiddet hali sükuna binmiş ehalimizin heyecanı asla teskin olmuyor, hemen civardaki avam ehali ellerinde hanri martinleri, askerimize muavenete koşuyorlardı, sabaha kadar kezarın eyledi. Askerlerimizde asla top başını terk edemiyorlardı çünkü düşman gölün sol cihetindeki Koplıktan müslim hanelerini ihrak ederek şehre 8 kilometreye kadar tekarrüb eylemişti, artık sabah oldu , güneş ziya letafetini şale dağlarına furuşa başladı, o mürtefi tepeliklerden meşum simalarını vadilerine yuvarlaklıyordu. Bu sayfaların rui meşumiyeti hali huruca getiren efhami temaşa ediyordum. Fesat tepesinden bir saikai kıyamet figanı kulağıma akis endaz olmağa başladı, bu kıyamet uyarı dikkatimi celb ettiğinden dürbün gözlerimde müşahide eyledim. İşte iki gün evvel hizama uğrayarak rücut eden düşman askerleri hücumdan naümid kalarak top mermisi yağdırıyordu, buna mukabil bizim askerimizde bir batarya mantelli topları ile müdafaa etmeğe başladı, fakat ruberu düşman toplarının sesleri muhtelifleşti muhtelifleştiği mantelli toplarımıza karşı onbeşlik havanla meyanında on ikilik obus topları dahiistimal ediyordu, bu menval üzere iken Kastrat cihetindeki piyadeleri ilerledi bu civardaki hanelerini terk ederek cocuklarını evet o hemşireleri masum ihtiyar karıları kasabaya iltica ettirerek yanlarındaki tüfenkleriyle gücü yetmeyen zekur evlatları ile kendilerine müdafaa eden kahramanların üzerlerine diğer taraftanda ateş sağmağa başladılar. 11 teşrinievvelde bu cihetlere bataryamızdan da ateş küşad olunmağa başlandı , muhtelif mesafelerle müteaddid yerleri dövüyor karşılardaki kuvvet askerimize faik bulunduğundan işleri müşkülleşiyor, askerimiz ateşini ne tarafa müteveccüh bir mecal bulunuyordu bu zihirli saikalara o kahraman mücahidler bir takım asker ile saatlerce müdafaa ederek düşmana asla futur göstermediler, gicenin zülminden istifade Kolordu kumandanımız bir noktaya bir mikdar daha mücahid göndermeğe lüzum gördü. Giden mücahidlerde buka gönüllüleri idi şeb saat yarım Arnavut lisanı ile türkü söyleyerek bataryamızın civarından mürur eylediler haydi allah selamet versin. Aleşşafak düşmana mukabeleye başladılar ateş mevkii arızalı derecede tepelik, bir takım vadiler içinden fırtınalara intibaha başladı, fakat bizim bataryamızın ateşinden harec idi , düşmanın Keşti kezranını görüyor isekde, ateş küşat edemiyorduk, mehma imkan birkaç şarapnel endaht etti isekde bu gün bizim vazifemiz tecessüs oldu.

DÜŞMAN BATARYALARI İLE BİZİM TOPLARIMIZ

Akşam oluyor saat 11 , düşman Kastrat cihetinden kahraman mücahidlerimize mermi remi etmeğe başladı, acaba intibahını bu , hayır hayır meşmiyettir.

Bu haberi şemi mücahidlerin ellerindeki hanrı martineri ağızdan havai dumanlardan saçarak oğuyor mücahidlerin ilerlediğini ispat ediyordu, bu serdarları himaye etmek üzere mintakamız haricine bir adet sahra topu izam edildi, henüz mevzi almadan deni düşman bu topumuza şiddetli ateş etmeğe başladı, kendi piyadesine büyük muavenet etmek fikrine rahip idi.

340 senesine ait hesabatım

134662 Ticaret 39 senesi

40000 Eski sermaye

174662

55762 Boğazıma geçen

118900 340 senesine devir edilen sermaye

18900 Tenzilat 20/2/341

100000 340 senesi sermaye

Baldızım haticenin gelin gelin olmasına olan masraf

21400 müfredatı dükkan defterine kayıtlı.....

yağmur suyu bir kabin içine konup 70 fatiha, 70 surei ihlas, 70 felek, 70 nas, 70 ayeti kürsi o suyun üzerine okunursa, ne kadar bela emraz, ne kadar vica varsa bismillahi teala def olur.

Peygamberimiz aleyhisselam efendimiz buyurmuştur, Hazreti cibrilin sultanı enbiya efendimize böyle buyurmuştur..... ihtar akşamı sabahlı 7 gün içilecektir (emrazlı kimse).

Peygamberimiz aleyhisselam efendimiz buyurmuştur

Bir kimse Cuma gicesinde şu ebyati 10 defa okursa “ya dai_mülfadlı alelberiyeti yabasıtü yedeyni bila tıbbeti salli ala muhammedin hayrül beriyet.

Vağfırlı ya zelala fi hazil aşiyeti,

Yüzbinler yüzbin hasta yazar ve yüzbnlere yüzbinde dereyi ala kılar yevmi kıyamette İbrahim Halilullah efendimiz hazretlerinin kubbesi altında bulunur.

Hazreti resulullah efendimizin Fatmatızzehra validemize öğrettiği kadir gecesinde okunacak dua, Allahimme inni leke afüvvün tulıbbü afve vafu anni.

Sağ elini vücudundan rahatsız olan mahale vaz edüp yedi defa mes ve her meste, “endu bi izzetillah ve kudretihi min şerri maecidu “ duasını okumalı bismillahu teala şifa bulur.

Gayb edildiği zaman okunacak dua: “ allahümmağfırlı velimeniğtebtü ve limendükkürtü biisni.

Peygamberimiz aleyhissalatü vesselam efendimiz buyuruyor “ bir kimse Cuma namazından sonra 100 kere ihlas ve 100 kere salavatışerif.....(Okunamamış)

Dinleyin ey müslimin ihranı din , anlayın siz ey Kervei müslimin , biz lehülhamd ehli iman olmuşuz, cümlemiz bura hakka girmişiz, bizde vardır nice teklifi huda, zikru fikirin yolda imanüsafa, hiç zikirten men olurmu ibad, zikir eyleyen ta şadu sad, zikir haktır bil gıdayı ruh ve hayat, zikri mevlada hayati cavudat zikri haktır, sıklı kalb ve hayan zikir haktır, ziveri cümle lisan zikir haktır, hem celadü kalbdel zikir haktır, sil gönülden yakı sil dikkat odur kim bidatı icad eder , dikkat odur kim icadı bid aler gider , ben size defa.....istemem, söylediğimiz sözü hiç söylemem vasilallah olan hep evliya buldular zikru riyakatle lika hakkı dinle hakka ilk ittiba zikri haktan kimse etmez imtina, hakkı hakkiyle zikir lazım, bize işte budur zeydei nazım size, dinleyin size bir iki söz söyleyeyim, bu beyance ilave eyleyeyim doldu, şimdi münkiratiyle cihan cümle fıskı fucur oldu ayan, nerededir ayini islam, kandedir erkanı iman kandedir, nice islam evleri meyhanedir, bir mahalle bak bütün kerhanedir. Ref olundu cümle genelevden hicap eyledi mestureler ref i sıkab menbai hilaz olan bak mektebe şimdi, ahır oldu at ve merkebe dinmedi camii civar bu mekan, kimse takdir etmedi kadrini tam hep belirsiz oldu islam izleri, bir kuru dava tutub bizleri, hangisini tadat edeyim sana, allah insaf vere bana hem sana etmedim bir nesne feti dehan bunda maksat ne ise bildir heman, toparlayıp başıma birkaç heykeli, deliye bil verin ekne bili ey deli sendeki hürriyet ne aceb, hatırına gldimi sitem harp duymadınımı bir hal meşkur olur, andişür arada merkep olur. Çağınız fark edemez sağ ve solu, söyleriz ağza ne gelir dopdolu, günde bin türlü menakı görürüz, görürüz görmeklikten geliriz, hep medahilikdir efhalımız, fiilimiz tutmaz hiç ahvalimiz, edelim insaf allah için, hazreti kuran resulullah için, aşkare oldu cümle mükerat, hakkı zikir et ve resulallaha salavat.

Bağlı olan adamın çözülmesi için : 7 kuranı kerim ağırlığında su 3 defa inna fetahna suresini okuyup bu suya üfürülecektir, 1 yasini şerifi bağlı olanın şahsına okuyup üfürecektir. İhtar: inna fetahna leke suresini suya okunup üfürüldükten sonra mezkur su ile gusül edecek badehu yasini şerif şahsına okunacaktır, sureler nihayetine kadar okunacaktır.

Evvel tevhidi sor mürşidin ahlinden, erişe canına fadlı hüdanın kurtulasın ammarenin elinden erişe canına fadlı hüdanın, ikinci verdiler lafzile allahı, hasenata tebdil eder günahı, keş edersin sıfatı ilahi, bu dahi üçüncü hu ayetini oku, gaip bülbül gibi durmayıp şarkı kendi vücudunda gör hakkı, bu dahi dördüncü esma ile meşgul olasın dahi sen ölmezden evvel ölesin, al almak istersen sırrına vakıf olasın, gel imdi beşinci haline, erişesin evliyalar sırrına, dalasın sen abu hayat gönlüne, bu dahi , altıncı makamı makamı hayat onda zahir, olur bir türlü hikmet, cemülcem oldu farz ile sünnet , bu dahi , yedinci esma vahidülkahr kardirüp cemali kalmaya ağıyar, zatına tecelli edersin ey yar , bu dahi , gel imdi muhiddin arabi derununda edersin ehle vahi , sen ayan görürüsün nuru siyahi.

Şehzade efendimizin adresi : Hasköyde Bayrampaşa Türbesi çıkamazında 1 No.lu meşruta hanede Ali efendi.

Bismillahirrahmanirrahim,

Elhamdülillahi rabbilalemin, vessalatu vessalamu ala muhammedin seyyidil mürselin.

- 1- Pirim Mehmet Şahi Nakşibendî şeyh Mehmet Esat efendi cetşu ricalen o ercümendi şeyhüm Mehmet Esat efendi.
- 2- Ey tektedamı mashun baş esrar şınayi seb ülmısanı, ey baki billah fillahi fani yenbeu feyzin (Tah-Yasin),
- 3-Ey necmü sakıb vi dermeknun, fahrı mehlsın tacı kabilsin, kutlu cihansın, müşkati haksın, esrar vahdet kalbinde meşmun,
- 4- Ey piri Nakşi vi merdu avah iklimi aşkına yazar sahva, sahrayı vecde, meydanı mehve emülkitabısın elhamdülillah,
- 5- Ey suhufu hikmet memduhu yezdan razı aşıtabında kenz muzmel, zilfezyi cari faslı mükemmel, ferdi aşksın, kabın mübayan,
- 6- Ey kutbu devran, siyahı hazeran, ahvali feyzin sercelaldır. Halasın bestin Nuru cemaldır, Kadrin yüce ey sahibi Kemaldır.
- 7- Burcu vilayet mesahibi sensin, barındende gavsi azam, efhami zatta feham ve alem kenzi hakimın miftahı sensin,
- 8- Nehyi hidayet sayhu kamalat yeter, tarikat sensin muhakkak, faruk devran zatındır ancak Ey nuru sarı bahri Keramet,
- 9- Ey necmu hadi ve kenzi medfun lütfu kudsun halkı zaman, şemsi fazilet nuruncihana dameni keratın (filfelekilmeşkun)
- 10- Ey dulu yezdan sahibi seviye kibriti ahmer Kimyayı cansın, nuru mücessem, gavsi zamansın vasfı kemalin (Hayrülberiyeye)
- 11- Seb ül mesani zeybü vakrındır ahyayı kalbe miracı ruha, aklımı gayba , semiruyu aşka , esbabı vuslat fezyi derundur,
- 12- Ey derneyab zarfı elacayüb hüsnü hafnisin yerci meşil memunu eminsin cahın müeyyedi, feyzini dilerler (minküllicanibi)
- 13- Leylayı ümid sensin hakla mecnunu numid kalbinde her an meftuni valanın vecdünle geryan divan dururlar (Eylen tublen)
- 14- Ey bizim aşkın sakisi hakka ahd elestü bada ayet, ervahu pak rendani şudayet son teşnegane (Kesad hakka)
- 15- Musa senmisin İsa gaza derde devasın sende belagat turu tecelli mehdu keramet anı dahilek (mademtü hayya)
- 16- Ey gavsi zişan eni dahilek pernuru vücudun aynı hakikat, Mislin bulunmaz ankayı hikmet, ey canı canan eni dahilek,
- 17- ey fahrı tiran ve necmi hadisen destegirsın ehli sülüksun seyri sulukta..... büyüksün , tut bu elimden yevmettenadi,
- 18- Tulu ömürle olsun muammeri piri tarikat Mehmet Esat, ey gavsi ukud ol kutbu cemed ne piri Kamil (Allahü ekber)
- 19- Çesmi basiret gavsi de ama , senden medet ey dülfei cari aynı hamemde gusül eyle bari kul rabbi zidni ilmen ve fehmen

İzmir hapishanesinde Hacı Abdullah efendi biraderimizin yapmış olduğu hazretin gazeline tecemmidir.

- 1- Budel deryayı feyzinden zevkusafa ister, cemalu şavdanile lika ender lika ister. Odulki semti leyladan esen, badu siya ister, gönül nuru cemalinden saybun bir ziya ister, gözüm haki rehinden ey tabiben tutya ister
- 2- Zemini ve asımanı titreten efgani ve ahumdur,
Beni rumal hakıpayı eden ruyı siyahımdır,
Ne hubbu barudan evlad , ne mülk ve mal ve cahımdır,
Sefayı sineme zulmet veren zemin günahımdır,
Aman ey kani ihsan zulmet, kalbim cila ister.
- 3- Delayük iltifatım ve suveri kevderde ne hilal Taç kemer dibac ne hüsnü ve an dilberde koyuldum raki isyanaki müzmin çaresiz derde yetiş imdata ey şahı resalet mahşerde , keder diyi devayı masiyet senden şifa ister.
- 4- Nigah atıfetle bari gönlüm olmadı pürşad bu hal harman içeru kalmışım bi faide feryad gözüm kan yaş döker isyanımı yek yek edersem yad ne abu dideden rahat ve ahu sineden imdat , benim bari günahım lütfu şah enbiya ister.
- 5- Tükenmez bitmez ihsanı ..ami min kıl zumu rahmet. Uzan desti inayet gari tut destimi hafreu del mecruhumu merhen lütfunle et himmet sarıldım dameni ihsanına ey şafi i ümmet dahilek ya muhammed canım bir deva ister.
- 6- Şebi yıldı aşkın hiç geçermi işo işretsiz, olurmu bizim rendanı sakı sagra şevk velimiyiz. Buni şeyh asırdan böyle gövş ettikda yazdık biz. Gül rızayı rabbına meftun olanlar şüphesiz sensiz ne mülk ve mal ve can ister ne de zevkü safa ister.
- 7- Bütün Şam ve seher meşgul gönül nakşi ziyalıkla hayali ?mmi perverde et mihri cemalinle,
Kulun gavsi susuz aşkımla del sirayet ve salıkla ne ola bir kerre şad olsun cemali pakalınle ki kemteri bendeniz Esat olmak feda ister.
- 1)Benim evç ulayı iftikarın mihri taban, benim misri dilim deryayı nil ister, benim şahinşahı bahtı kanaatkarı vicdan, benim evç semayı gizletin hurşidi per hişaanı, benim iklimi regh ve mihnetin sultanı dayı şanı.
- 2)Dar olsun olmasın, dünya gönül bir lahte kıl etmez, gönül her şeyden etmiş naze ve istiğna, kolay dönmez cihana , cana canana ve lev benim iltifata değmez,humayı himmetim çolan kiye eflaka baş eymez, tecerrud aleminde la mekandır şimdi seyri ali.
- 3)gözüm gönlüm gani diye yadilem şad ve deli abadım, سهام vatığı dehrin zahmetine yok dadı feryadım, ne ichevan nevezadım ne kılı ve kalden ustadım, serapa genç aşkımla sine varır kayd eder azarım, cihanı doldurup göz yaşımın yok idi mercani.
- 4)Misildir dervişance hale bak yok itibar söze, anun için kil ve kal kar eylemez şeyday ve söze, gamı alud tanine kıl hiç yok idi nevrzude, eder tahtı siyahımdan şeb demişordur yüz, bu yaramazer akşamı ger olsa gökte cevlanı,

5)benim mesti meyye aşk istemem başka meyye ve pira, nedür bu ateşi suzan aşkın derdi tahrira, dökülse üstüne deryadan sönmez fişkırır vira, şikayet eylemem sözdürden sineden zira, sahabı h ile yaranı eşken südürür seni.

6)Denişmendır ve aşka gün gecem hep id ve kadir ols şeb yelday hicran kimse her anımda gadir olsa, her endişem müsibettir durunce ve ğamma hasır olsa, nedir kerbabu deryayı muhu kesre minber olsa , geçer emvali hasret heder olur bir kuyudaki.

7)Ĝaribi gönlüm firaki nil ceyhuni coşup taşmış, bu bir tufanki teb e aşkı a basmış, dağları aşmış kenarı bahrulde darı feyzin ğavsiya saçmış derunu delde ani açan dağı fırkatı laleazar açmış, unut esat gibi sende riyazı bizim ihvani.

Tahriri 25 mayıs 926

Selselei tarikatı aliyei nakşibendiye, kadesselahu teala esrahümül aliyye

- 1) halıkı kevn ve maknın ins ve canın peygamberi (Ahmedî Mahmudu Muhammed) cümle piranın piri,
- 2) nakşibend (Sadık ekber)havacakani pisiva (Piri Süleyman gariptir) dir evliyanın sururi,
- 3) (Kasım) Mülki vefa serdari cemul evliya etti istihlal pür feyzi (İmam Caferi)
- 4) (Kutbu bestami cenabı Bayezidruhnema zati Pakı (EbulHasan herkanı) feyzin musaddırı,
- 5) Mahzeni hidayet (bu aliyyi farmedı yusufu hamedanı) dir cerhi tarikat mihveri,
- 6) (Ĝacvedani hoca Abulhalik oldu kani feyz, pişvayı arifandır (Hoca Arifi revkeri)
- 7) ğıbtai fermayı süreyya (şeyh Mahmudu Kağnevi) (Şeyh Ali ramiyyi) mer hakikatı şehperi,
- 8) Şemsihak (Baba semasi.....Mehmet hoca) dır, seysi su harevi miri külalın) rehberi,
- 9) Pirimiz (Seyyidi Bahaettin şahı nakşibend) (Şeyh Alaettini Atarın necari) ruüperi,
- 10) Hazreti (Yakub Cerhyülhasari) kutbu din hem (Abdullah esrari) Semerkand) beri.
- 11) Evvel (Mehmet zahidi fani yed hasyi Parsa) hazreti (dervişi Mehmet) havacekan ser defteri,
- 12) (Şeyh Mehmet hocaki amekinliyi) pir Kerem (Kaylı Hoca Mehmet Baki) Hakkın mazhari,
- 13) (ahmet Faruki serhendi müceddet) fittarik (ürvetilvüska Mehmet Masumun) destegiri
- 14) (Şeyhi Seyfeddin) bahri hikmet ve feyzi huda (Seyidi Nuri Mehmet)şehri bedvanın piri,
- 15) (Mazhari canan habibullaha Şemsettin can) (Şahı Abdullahi piri dehlevi) canı gevheri,
- 16) (Bulha halid ziaettin Bağdadi) ile (Seyyidi tahal hakari) alimek zeybi ve ferı
- 17) (Hazreti Tahal hur ve) dir bahri marifet birbirini takip edüp neşir etti feyzi her beri
- 18) Bahri feyz oldu yetiştı teşnegane erbıllı Pirimiz (Hoca Mehmet Esat) simperi,
- 19) Der ketbe sadat nakşiban, meder feyzimiz feyzi sadattan hudadır, etme bizi kenterleri,
- 20) feyzi haktan behremend olmak dlersen.....bir salavat ihda edip pürşad et peygamberi SON

Narin cana yandıran feyze, halkı kandıran Narı nura döndüren Zyaettinülhadi, Geldim feyze kapına ya Halidi Bağdadi, kendimiz feyzin ile ey feyzimize badi, sadıkların ayıran, aşıkların kayıran, feyz ile hep doyuran Ziyaettini Elhadi, Geldim feyze kapına ya Halidi Bağdadi, kandır feyzinle ey feyzimize badi, Mehmet Esat Erbeyli Badi aşkı viran matlubları er ğuran hicabı kalbi silen Ziyaettini el Hadi, Geldim feyze kapına ya haldi Bağdadi, kandır feyzinle ey feyzimize badi Mehmet Esat Erbeyli,

Yerleri kılan seyran göklere olan tayran, aşkını kılan hayran Ziyaettini Elhadi Eyfen

Kalblere olan tahir denesni kılan tahir şeytan ve nefsi Kahir Ziyaettini el Hadi Eyfen
Alemler nokta gören cümle esrara eren üçlere hem dersi veren Ziyaettini elHadi, kırklar üçyüz yediler uğruna baş kodular, muamımız dediler Ziyaettini el Hadi, arşı Kürşu seyr eden evliyaları beydam, bu dini mamur eden Ziyaettini elHadi, Talan bahri şeriatı yulandır hakikatı, olan sahibi tarikat ziaettini elHadi, Fahri alemde gelen feyzi kalblere salan müridi mürşid kılan Ziyaettini el haldi,

cihanı bedri katrdı manen anatayurdi halifensin buyurdu Ziyaettini el hadi, geldim kapına lezze ya Halidi Bağdadi, kandır feyzinle ey feyzimize badi. Aşkın canıma koyan, kalbim nur ile yuyan, şeyhüküm gavsı diyen Ziyaettini el had geldim feyze kapına ya Halidi Bağdadi. Kandır feyzinle ey feyzimize badi.

Allahümme inni eselüke ya latif ya latif ya latif ya men vesia lutfuhu ehlişsemavati vel erd , eselüke en teltfi bi lütfike el hafıyyi (selase mieti9 ida lütuftu bihi biekadin..... lütfunu dileriz mevla bizi mahrum eyleme, benim günahım çoktur had ve yani çoktur, senin fadlın artıktır bizi mahrum eyleme, mademki hayat bendedir cürmü isyan bendedir, lütfu ihsan sendedir bizi mahrum eyleme , halas eyle narından ayırma civarından, cennette didarından bizi mahrum eyleme, bencilin düşküne akli gitmiş şaşkıne, dost Muhammedaşkına bizi mahrum eyleme, ey bizim ilahımız, du cihanda şahımız, bağışla günahımız bizi mahrum eyleme, lütfunu dileriz niçin kerimsin

VASİYETNAME

Bismillahirrahmanirrahim

Peygamberimiz muhammedül Mustafa Sallallahu teala aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin sünneti şerifelerini ihya saidetinde işbu vasiyetnamem bittanzim ve tahrir kılındı. Şöyleki Elhamdülillahi Rabbil alemin ve akibetü bil müttekin vesselatü vessalam ala seyyidel mürselin ve ala alihi ve sahbıhi ec main amma badü ve haza vasiyet , Kayserinin Buzatlı Hasan Bey mahallesi Keleş oğullarından Osman bin şeyh Ahmet (1300) tevellütlü olup ila ehlihi eşhedü enla ilahe illallah vahdehu la şerikeleh ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resuluh. Estaidü billah Bismillahirrahmanirrahim (Minha halaknaküm ve fiha nuidüküm ve minha nühriceküm taretan uhra) Küllü nefsin dai katül mevt sümme ileyna türceun) inneke meyyite ve innehüm meyyitün. Amentü billahi hak ve melaiketihi hak ve kütübıhi hak ve resülihi hak vel basü badel mevt hak vennebiyyün ve muhammedin hak e ennessaate atüyetün la reybe fiha ve ennalaha yebasü menfilkubur ve innel cennete hak vennare ve suale hak velhisabe velmizane vessirate hak küllü macae birrüsülü hak sallallahu taala aleyhi vesellem (iza cae e ecelühüm la yesterihüne sacate vela yestakdimune iradei ilahiyelerine imtisalen ani ve ğayri ani bir ölüm gelmeden ve etubu ilallah min Küli zenbin ve estağfirullah elazim ve hüvel gafurulKerim ve hüvel gafururrahim.

Ey Ehli beytim Akraba, talukat ve ihvani dinim ve ehıbbai sadıkım hak celle va ala hazretlerine Tevbe edelim ve beynimizde akrabau talukata ve ehıbbaya selei rahmi terk etmeyelim, vallahü taala hazretlerinin ve resulü Kibriyasının emirlerine itaat ve nehyilerinden ictinab üzere bulunalım ve hiçbir kimsenin hakkına tecavüz etmeyelim, mirası aranızda emri ilahi vechile taksim ediniz ve hiçbir kimsenin hakkına tecavüz etmeyiniz, mirası aranızda emri ilahi vechile taksim ediniz. Namaz, oruç, zekat, nezir, kurban, kefareti yemin ve hukuku ibad borclarımı mümkün mertebe kaza etmiş isemde tevellüdüm (1300) olacak ihtiyatan iskati

salat devir ve kefarete yemin her halde yapılmalıdır. Ümid ederimki Cenabı hak cille veala hazretleri bu sebepten inşaallah af ve mağfiret eder, Techiz ve tekfimm den zuhur edecek borc umum malımdan tasfiye edilir. İskati salat ve fukaraya sülüs malımdan verilecektir terk edeceğim elbise ve ayakkabı gibi malbusatım Camii şerife müdavim ehli salat fukaraya verilecektir. Ey ehli beytim Akriba ve talukatım ve ehıbbam sizden temenni istirhamım Cuma ve pazartesi geceleri Yasini şerif mümkün olmadığı takdirde hiç olmazsa bir Fatiha ve üç ihlası şerif maaselavat ruhuma hediye edilmesini birrica vasiyyat eylerim.

Evlatlarım namazlarınızı devam üzere ve usulü vechile doğru kılmanızı vasiyet ederim namazlarınızda Kaidei ahirede (Allahümme mağfirli vali valideyye ve bil mü minineyevme yekümü hesab) ayeti kerimesini okumanızı rica ile vasiyet eylerim bunun faidesi en ziyade sizedir. Ebeveyn hakkını ifa etmiş olursunuz, badel vefat yapılamayacak şeyler şunlardır, mevtaya sesle ağlamak, çünkü ağlayana günah olduğu gibi ölü de ezalanır. Para ile devri hatim yapmak, helva ve yemek pişirip dağıtmak ve mevlüt gibi okutmak caiz değildir istemez, ağırlaştığım vakit yani ölüme hazır olduğum vakit ehli takva ve ehli tarikat bir zat çağırılacaktır vefatım İstanbulda olursa mezarım üstü ve ayak uclarına ağac dikilecektir, mezarım zamanede olduğu gibi muntazam taşlarla yapılmak istemez ancak bir taş lakabım ve isimim yazılacak kadar tesfiye edilip yazılıp tarih atılarak baş tarafıma dikilir ve hemde eski yazı ile olmalı şayet mümkün olmaz ise yeni yazı ile istemez katiyyen yazılmasın, tabutta istemez, Cenazemi belediyyeye teslim etmeyin cemaat olmaz ise hamal ile masiyine götürürsünüz. Kayseride ölürsem bunlara hacet yoktur, ey geride kalan ehlibeytim bundan sonra sizlerden beklediğim bir şey yoktur. Kırkında , yedisinde cenaze günü ve gecesinde ücretle Kuranı Kerim okutmak ve sair şeri şerifin müsaide etmediği şeyleri istemem, yukarıda söylendiği gibi namazlarınızı devam üzere kılıp daima bir fatiha i şerif üç ihlası şerif okuyup ruhuma göndermenizi rica ederim. Bu vasiyetlerimi hakkı ile ifa ve icra etmeyenler huzuru Rabbilalemin de mesuldür. İstanbuldaki Kuranı Peder ve Validemin hayırlarına olarak Fatih Camii şerifine Vakıf ettim, bir kürsüye rapt ederek bırakırsınız. Kayserideki tesvirli Kuranı kerimide bakkallıkta ve sairede bilerek ve bilmeyerek bende kimlerin hakkı kalmış ise ecrümesubati onların hayırına olarak vakfettim bunu da bir kürsüye rapt ederek gerek darelhifaza va yahut daha münasib bir yere verirsiniz. Askerlikte işe çavuşu idim bilerek bilmeyerek çok suiistimaller vukuu bulmuş bunun için yirmibeş otuz lira da tayyareye veriniz. Son ruhun hakka vasil olduğu dakika malımın üçte biri benim ikisi sizin, sizin hakkınızda halihazır herhalde on bin lira eder bundan bin lirasını Esat a evlenme bedeli diğer kalan dokuz binden üç bini benim vasiyetimdir bundan zuhur eden borclarım verilip kusur kalan fazla olursa bir hac bedeli olmadığı takdirde bağımızın karşısı kar yolunda Keltepe ye bir kar kapısı oda olmazsa Camilere Çeşmelere defteri amalim kapanmayacak bir hayırlarda verirsiniz. Her halde devri şeri yapacak zat Alim fadil olup şer e mutabik yapılmalıdır. Mahalle imamının eline bırakılmamalıdır, çünkü her mahalle imamı hafız olur amma o kadar ilmi olmaz belki devri şeriyeye akli varmaz. Kasım ağanın Mustafa efendiye babası zamanından bir senetle borcum vardır, aynı defterde yazılı teslimatım deftere konmuştur, buna mahsuban 225 lira Sabit efendide bağ ve yod(Yağ bedeli) 11 lirada Mustafa efendinin dükkandan aldığı pirinç sabun bedeli yazılacak kusur ne kalırsa verir helallaşırınız.

Kain Biraderim Hacı Alinin vefatı 6 Teşrinievvel 1337

Kerimem Hacı kadının Doğum tarihi 22-23 Teşrinisani 1339 Cuma gecesi

Mehmet Esadın Doğum tarihi 22 Temmuz 1341 Çarşamba saat 3,5

Ahmedin Dünyaya geldiği tarih 22 Şubat 1336 Pazartesi saat 10.30 (7 Mart 1920)

Mehmet efendinin Doğduğu tarih 21 Teşrinisani Cuma saat 7.30

Torunum Hacı Ali Ağanın doğumu 1/2 Kanunuevvel 1938

Torunum Osmanın Doğumu 6 Eylül 1945 Perşembe günü saat 20.30 Gece 29 Ramazan Teravih içinde

Hacı Abdullah efendinin adresi: İzmirde Çorak kapı civarında Basmahanede Kayserili Helvacı Muharrem Efendiden Hacı Abdullah efendiyi sor.

Hastagan için: Kuru Kavak odununun külü dövülüp kahve gibi içildikte Karnında su olana ve bel soğukluğu olana birincidir terci mücerrebtir, okumakla tesir etmeyen Sara illetine ve 20 derde şifadır.

Def a Sara illeti için Peygamber ağacı içilecek , tertibi ise iki kye su çay atar gibi yahut daha fazla konarak bir defa kaynadıktan sonra inüp kahve fincanı ile yatarken, sabahleyin aç karnına , öğle zamanı birer fincan içmeli tercih edilir, büznillahiteala def olur.

Nüzül ingisine hüvelkabüllezi kasidei şerif 1001 defa temiz ve rayıhalı ve sıcak oda içerisinde okumalı eğer yeni olmuş ise bir iki defa eski ise yedi ye kadar okumalı büzniteala def olur.

Hüvelhabibüllezi türca şefaatehü li külli kavlin minel ahvali muktehimin.....

VASİYETNAME 2

Bismillahirrahmanirrahim

Peygamberimiz muhammedül Mustafa Sallallahu teala aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin sünneti şerifelerini ihya saidetinde işbu vasiyetnamem bittanzim ve tahrir kılındı. Şöyleki Elhamdülillahi Rabbil alemin ve akibetü bil müttekin vesselatü vesselam ala seyyidel mürselin ve ala alihi ve sahbihı ec main amma badü ve haza vasiyet , Kayserinin Buzatlı Hasan Bey mahallesi Keleş oğullarından Osman bin şeyh Ahmet (1300) tevellütlü olup ila ehlihi eşhedü enla ilahe illallah vahdehu la şerikeleh ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resuluh. Estaidü billah Bismillahirrahmanirrahim (Minha halaknaküm ve fiha nuidüküm ve minha nühriceküm taretan uhra) Küllü nefsin dai katül mevt sümme ileyna türceun) inneke meyyite ve innehüm meyyitün. Amentü billahi hak ve melaiketihı hak ve kütübihı hak ve resülihı hak vel basü badel mevt hak vennebiyyün ve muhammedin hak e ennessaate atüyetün la reybe fiha ve ennalaha yebasü menfilkubur ve innel cennete hak vennare ve suale hak velhisabe velmizane vessirate hak külli macae birrüsülü hak sallallahu taala aleyhi vesellem (iza cae e ecelühüm la yesterihüne sacate vela yestakdimune iradei ilahiyelerine imtisalen ani ve gayri ani bir ölüm gelmeden ve etubu ilallah min Küli zenbin ve estağfirullah elazim ve hüvel gafurulKerim ve hüvel gafururrahim.

Ey Ehli beytim Akriba, talukat ve ihvani dinim ve ehıbbai sadıkım hak celle va ala hazretlerine Tevbe edelim ve beynimizde akrabau talukata ve ehıbbaya selei rahmi terk etmeyelim, vallahü taala hazretlerinin ve resulü Kibriyasının emirlerine itaat ve nehyilerinden ictinab üzere bulunalım ve hiçbir kimsenin hakkına tecavüz etmeyelim, mirası aranızda emri ilahi vechile taksim ediniz ve hiçbir kimsenin hakkına tecavüz etmeyiniz, mirası aranızda emri ilahi vechile taksim ediniz. Namaz, oruç, zekat, nezir, kurban, kefareti yemin ve hukuku ibad borclarımı mümkün mertebe kaza etmiş isemde tevellüdüm (1300) olacak ihtiyatan iskati

salat devir ve kefarete yemin her halde yapılmalıdır. Ümid ederimki Cenabı hak cille veala hazretleri bu sebepten inşaallah af ve mağfired eder, Techiz ve tekfimm den zuhur edecek borc umum malımdan tasfiye edilir. İskati salat ve fukaraya sülüs malımdan verilecektir terk edeceğim elbise ve ayakkabı gibi malbusatım Camii şerife müdavim ehli salat fukaraya verilecektir. Ey ehli beytim Akriba ve talukatım ve ehıbbam sizden temenni istirhamım Cuma ve pazartesi geceleri Yasini şerif mümkün olmadığı takdirde hiç olmazsa bir Fatiha ve üç ihlası şerif maaselavat ruhuma hediye edilmesini birrica vasiyyat eylerim.

Evlatlarım namazlarınızı devam üzere ve usulü vechile doğru kılmanızı vasiyet ederim namazlarınızda Kaidei ahirede (Allahümme mağfirlı vali valideyye ve bil mü minineyevme yekümül hesab) ayeti kerimesini okumanızı rica ile vasiyet eylerim bunun faidesi en ziyade sizedir. Ebeveyn hakkını ifa etmiş olursunuz, badel vefat yapılamayacak şeyler şunlardır, mevtaya sesle ağlamak, çünkü ağlayana günah olduğu gibi ölü de ezalanır. Para ile devri hatim yapmak, helva ve yemek pişirip dağıtmak ve mevlüt gibi okutmak caiz değildir istemez, ağırlaştığım vakit yani ölüme hazır olduğum vakit ehli takva ve ehli tarikat bir zat çağırılacaktır vefatım İstanbulda olursa Mezarım üstü baş ve ayak uçlarına birer fidan ağaç dikilecektir. Vefatım Kayseri de vukubulursa hazır kabristanımız vardır. İstanbulda ölürsem mezarım zamneda olduğu gibi müntazam taşlar ile yapılmak istemez ancak bir taş lakabım ve isimim uazılacak kadar tesviye edilip yazılıp tarih atılarak baş tarafına dikilir ve hemde eski yazı ile olmalı şayet mümkün olmazsa yeni yazı ile istemez katiyyen yazılmasın. Ey geride kalan ehli beytim bundan sonra sizden beklediğim bir şey yoktur , kırkında yedisinde cenaze günü ve gecesinde ücretle kuranı kerim okutmak ve sair şeri şerifin müsaide etmediği şeyleri istemem yukarıda söylendiği gibi namazlarınızı devam üzere kılıp bana bir fatiha i şerif ve üç ihlası şerif okuyarak ruhuma göndermenizi rica ederim; bu vasiyetlerimi hakkı ile ifa ve icra etmeyenler huzuru rabbilaleminde mesuldür, tabutta istemez İstanbulda teslimi ruh edersem cenazemi belediyeye teslim etmeyin ehli takva bir zata yıkatıp camaat olmazsa hamal tutup haşyen götürürsünüz devri şer'a muvafık yapan alim olmalı , son ruhum hakkı vasıl olduğu dakika malımın 1/3 üçte biri benim ikisi sizin hakkınızdır , tedfin techizatım umum maldan verildiği gibi 1000 lirada Esat a evlenme bedeli tefrik edip mütebaki kalanın 2/3 ünü aranızda müsavi taksim edersiniz, içinizde hariç verese yoktur , yekdiğerinize hile yapmayınız , Bakkallık dolayısıyla arada yekdiğerimiz bilerek bilmeyerek çok haklar geçmiştir, bilmek bulmak mümkün olmadığından ecru masubati bize hakkı olanlara verilmek niyeti ile tesvirli Kuranı Kerimi Camii Kebire vakıf ediyorum, elli santim irtifaında bir kürsüye rapt ederek bırakırsınız, benim kimlerde ne gibi hakkım var ise umumunu helal ettim, yalnız oyma ağaç beydeğirmeniye on ar lira gönderin, fukarasına verilip köy namına helallik talep edersiniz, hakkım var diyene vasiyetimden verirsiniz, bildiğim alacağım var borcum yok, ihtiyaten İstanbuldaki Kuranı Kerimi de Babamın Annemin hayrına olarak Fatih Camii şerifine Vakf ettim onu da bir kürsüye rapt ederek koyarsınız , birkaç zat ile ortaklık ettim, helalleşmiş isemde bir daha ihtiyaten helallik alırsınız, icap ederse beşer onar lira da veriniz belki verese kalmış olur, Askerlikte işe çavuşu idim, Anbar ahiz tevziat bende idi , bilerek bilmeyerek çok sui istimaller vukuu bulmuş bunun içinde Tayyareye onbeş yirmi lira verirsiniz , Kasım ağanın Mustafa efendiye babası zamanında bir senedi borcum vardır aynı defterde yazılı teslimatım deftere konmuştur, buna mahsuben 225 lira Sabit efendiden bağ ve.... yağ bedeli 11 liradır , Mustafa efendinin dükkandan aldığı Pirinç, sabun bedeli yazılacak küsu ne kaldı ise verir helallaşırırsınız.

Bundan sonra defterde Bazı borç ve alacaklarına ait hesaplar vardır. En sonda Ayrıca yazılmış not olarak kim olduğu belli olmayan Belki Ahmet Gülerhanın babasına hastalığında yaptığı masrafların listesi vardır.

Eski türkçeden çeviri metninde büyük atlamalar ve yanlışlıklar olması muhtemeldir.

Defterin eski yazılı Orijinali Kayıp dır. Bu orijinalin Ali Gülhan veya Mustafa Gülhan da olması ihtimali vardır.

Osman Keleş Kayseri eski mezarlıktaki kendisine ait mezara gömülmüştür.

Bu mezarlığın Yeni Mezarlığa nakli Ahmet Gülerhan ve Osman Gülerhan tarafından 1962-3 seneleri civarında yapılmıştır.

Nakliye de Osman Dede ile birlikte bir hanım naaşı da nakledilmiştir.

Bu hanımın Osman Keleşin Kayınvaldesi yani Zübeyde ananın Annesi Fatma Uzunmulla olduğunu tahmin ediyoruz..

Araştırılması lazım.....

Osman Keleşin Mezarı Kayseri Yeni Mezarlıkta Ada 39 Parsel 2 Mezar 10 da Ahmet Gülerkan (Doğrusu Gülerhan) adına kayıtlı olup Eşi Zübeyde nin annesi 1928 de ölen Fatma Uzunmulla , 1991 de ölen Mehmet Keleş ile birlik te bulunmaktadır.

Altta Doğum ve ölüm tarihleri daha doğru olarak araştırılıp yazılmalıdır.

Zübeyde Gülhan 1890 - 1977

Şaban Sami Gülhan 1916- 1958

Mehmet Esat Gülhan 1925 – 1990

Ahmet Gülerhan 7.3.1920 - 13.4.2002